Fenomén
Bohuslav Balcar

OBSAH

I.

Ti z osvícených str. 3

Do hlubin spisovatelovy duše. Poprvé… str. 9

II.

Důsledností k textu širokého záběru str. 10

Sine ira et studio str. 12

Prolog místo epilogu – beletristická prvotina, a hned opus! str. 14

Interview (1) str. 19

III.

U pramene veletoku Čas str. 26

Z vylidněných vsí na sportovní kolbiště str. 27

Interview (2) str. 29

Ostatní řekneme znovu my… str. 35

Pojďme již – místopisem osobních rekordů BB str. 37

Do hlubin spisovatelovy duše. Podruhé… str. 38

IV.

Interview (3) str. 39

Neporažen ani v peripetiích života str. 41

Fotopříloha (1) str. 44

V.

Z normandie přes ardeny k němu blíž str. 48

Fotopříloha (2) str. 51

VI.

Fenomén netuctově, jinakostmi křtěný

„Bob“, člověk silné empatie str. 57

Ptali se, řekl jim… str. 59

VII.

K závěrku úvod str. 70

I.

Ti z osvícených…

Ve výkroji teritoria roztékajícího se z hřebenů Českého lesa a Šumavy do vnitrozemí, námi pro orientaci vymezeného nepravidelným mnohoúhelníkem Klenčí pod Čerchovem – Poběžovice – Hostouň – Mířkov – Staňkov – Koloveč – Kdyně – Všeruby - Česká Kubice – Babylon – Klenčí pod Čerchovem, není v moderních dějinách generace, která by nedala vyprofilovat osobnostem tak výrazným, že se staly v přirozeném regionálně sociálním vývoji uznávanými mluvčími kulturní sféry. Tak generace dvacátého století daly vyrůst takovým individualitám, jakými byli kupříkladu smíchovský rodák Josef Žuvníček (+ 1939), v Trhanově rozený Jakub Cvačka (+ 1970) a z Kolovče pocházející Rudolf Svačina (+ 1997). O druhém svátku vánočním roku 1943 k takovým přibyl Bohuslav Balcar, který s pomyslným štafetovým kolíkem přespurtoval plnohodnotným životem i do století jednadvacátého.

Napsali-li jsme *plnohodnotným životem*, nezáměrně jsme povýšili nekonkrétno na veličinu. Distancujeme se velmi rozhodně. My přece máme na mysli *v mnohovrstevnatosti plnohodnotný život*. Máme na mysli život Balcarův.

Zatímco Josef Žuvníček vynikl v podčerchovských Aténách – Domažlicích - co všudypřítomný solitérní aktivista, podle Emila Felixe *„kulturní to svědomí Domažlicka a Chodska“*, a též jako *„obratný fejetonista v popularizaci šťastný“* (Arne Novák), mladičkému Cvačkovi se podařilo sebrat na chodském venkově – z popudu samotného Jindřicha Šimona Baara – třiačtyřicet pověstí s „kozinovskou“ a „lomikarovskou“ tematikou: k těm přidal po druhé světové válce pověst „Věčná stráž“, v níž je kozinovské pojetí spravedlnosti a odplaty aktualizováno léty 1938 – 1945: jde zřejmě o poslední pověst toho druhu v lidové slovesnosti námi vyznačeného teritoria. Jako Žuvníček byl cílevědomý organizátor (kupříkladu členem pořadatelského výboru Hospodářské, průmyslové a národopisné výstavy v Domažlicích v roce 1893), horlivý Cvačka, když Hitler už neskrýval úmysl připojit Sudety k Německu, zorganizoval početnou delegaci krojovaných Chodů mířící k předsedovi vlády, jakož – jsa členem organizátorského kolektiva - i manifestaci „Chodsko armádě a státu“ konanou na Hrádku u Újezda (1938). Přišly tenkrát desetitisíce obyvatel.

To národopisec Rudolf Svačina, po celý život se těšící nebývale vysokému morálnímu kreditu doslova široko daleko, na přelomu dvacátých a třicátých let propojil v jedno důmyslnou nakladatelskou a uměleckou činnost. V předvečer nacistické okupace Československa vydal

na dobré úrovni vypravené knihy o prezidentech Masarykovi a Benešovi: Náklad zabavili nacisté. Daleko úspěšnějším byl kolovečský rodák na poli folklorní hudební kultury, když jeho a bratrova *Svačinova dudácká muzika* už ve třicátých letech vyčnívala nad všechny dudácké muziky a stala se vlivnou popularizátorkou kultury chodského kmene. Tu zakladatel postupně přivedl do audio médií i na televizní obrazovky. *Dudáckou muziku* vedl nestor mezi národopisci rovné půlstoletí.

JŽ. JC. RS. Tito tři muži měli jedno společné: všichni byli učitelé.

Inženýr Bohuslav Balcar vystudoval ekonomiku zahraničního obchodu.

Á propós, kdo vlastně je BB…?

Byl a zůstává aktivním sportovcem-vytrvalostním běžcem, rekordmanem k tomu, je vyhledávaným tlumočníkem a prvotřídním překladatelem, příležitostným publicistou, mimořádně energickým organizátorem veřejných podniků sportovních, kulturních a historicko-osvětových. Je nakladatel, mezi autodidakty ten z nejpozoruhodnějších. Je editorem a naposledy také debutantem romanopiscem.

V tomto sborníkové medailonu chceme maratonem Balcarova života listovat.

Pročež… Ne, vůbec nejde o první organizátorský počin Bohuslava Balcara, ale je to počin intelektuálně nejvýraznější, nejobsáhlejší a nejdéle trvající, nadčasový katexochén: **projekt vzdělávacích slovníků**. Totiž: přelom tisíciletí zastihl Bohuslava Balcara mezi nakladateli majícími už vycizelovaný program. (Řehole vydávání knih připadla i na Balcarovu choť Natašu, to pod egidou nakladatelství Resonance, a v krátkém čase také na živnostenský subjekt RB print syna Roberta.).

Již v miléniovém roce cestovatelská a obchodnická veřejnost s povděkem přijala Balcarův doširoka pojatý ***Odborný konverzační česko-německý slovník cestovního ruchu,*** který uživatele vpravil do problematiky cestovního ruchu víc než kvalifikovaně (příkladem dílčí témata: Rajonizace v cestovním ruchu ČR – Smluvní vztahy cestovní kanceláře – Automobil, jeho části – Formality a letenky v letecké dopravě – Stravování. Gastronomie – Lidová kultura - atd.)

V rozpětí několika málo let přidal Balcar ke svému „slovníkovém debutu“ počiny další: nejprve ***Česko-anglický odborný konverzační slovník cestovního ruchu*** (2001) a ve stejném roce ještě dvakrát titul stejný, ovšem rozšířený. Kdo přál novým, rozsáhlejším hospodářským a kulturním kontaktům s Německem, přivítal opětovné vydání německé mutace konverzačního slovníku cestovního ruchu v roce 2003 opravdu vděčně. (Dotřetice vydal slovník ještě RB print, 2009.)

Čtvrtým rokem nového tisíciletí Balcarovy tvůrčí aktivity gradovaly a překladatel se projevil opět jako kredibilní osobnost konceptuálních znalostí – napsal a uspořádal čtyřjazyčný

tematický slovník ***Evropská agenda***, který vyšel v letech 2004-06 celkem třikrát. ***Evropskou agendu*** o více než čtyř set dvaceti stranách považujeme za vrchol Balcarovy překladatelské tvorby. Erudovaný autor se tu soustředil – opět příkladem a namátkou – na oblast mezinárodních ekonomických vztahů, ale též vztahů politických, dále na církev a náboženství, umění, sport, vzdělání, na oblast sociální sféry, zdravotnictví či průmyslové sféry a služby – a opět v jazyce českém, anglickém, německém a francouzském. (Přičemž přidáváme, že Balcar je schopen komunikovat také rusky, italsky a polsky.)

O významu ***Evropské agendy*** mnohé napovídá ta skutečnost, že uznalou předmluvu do ní napsal tehdejší velvyslanec delegace Evropské komise v České republice Ramio Cibrián. Ten vyzdvihl především tu skutečnost, že publikace *„nabízí možnost získat znalosti, které přispějí ke zvýšení úrovně jazykové přípravy českých občanů …, což je podmínkou pro jejich širší uplatnění v institucích Unie…“* a zakončil doslovně: *„Děkuji za tento počin nakladatelství Resonance a přeji mu hodně úspěchů při vydávání dalších kvalitních publikací, které napomohou k ještě užšímu přiblížení České republiky spojené Evropě.“*

Když domažlické nakladatelství Resonance vydalo reminiscence Jana Vrby ***Chodský černý týden*** a ***Chodský bílý týden***, a bylo to opět v prvním roce třetího tisíciletí, málokterý čtenář tušil, že v pracovně uspořadatele a editora Bohuslava Balcara už vyvstávají kontury dalšího projektu proponovaného pro futuro. Zatímco projekt jinojazyčných slovníků jsme vnímali spíše prizmatem aktuálních dobových požadavků, **projekt historizujících sborníků,** reflektujících novodobou historii už moderního Chodska a vůbec teritoria námi vytýčeného v samém úvodu tohoto sborníku, zaujme odhodláním sdělit zásadní, ideologií nepokroucené skutečnosti dějinné. Sdělit je do písemnictví a generacím.

Ad hoc. Bohuslav Balcar postupně sestavil tři díly sborníku ***Chodsko ve stínu hákového kříže***, které vyšly v kdyňském vydavatelství RB print (2003 a 2009). Při Balcarově smyslu pro koncepční práci máme dost důvodů, abychom již zmíněné tituly Jana Vrby (vyšly v průměru šedesát let po vydání prvním) považovali za předzvěst sborníků obrazících i ty nejméně známé či zcela pozapomenuté reálie tragického konce třicátých a první poloviny čtyřicátých let. Ve vstupním slově do edičního projektu otec myšlenky napsal: *„Inspirací k jeho vzniku a vydání byl sborník „Život za pravdu“, vydaný péčí okresní organizace tehdejšího Svazu bojovníků za svobodu v roce 1949. S laskavým svolením jeho dnešní nástupnické organizace, nesoucí stejný název, provedla naše redakce z této publikace výběr vzpomínek pamětníků i fotografií, k nim přiřadila nově napsané příspěvky a nově získané fotografie i faksimile zajímavých dokumentů.*

Při přípravě sborníku, hlavně při sběru nových dat, jsme našli takové množství materiálu, které nás přímo vybídlo začít uvažovat o jejich uspořádání do vícerých samostatných knih. Jejich postupným vydáním tak chceme vzdát poctu všem těm, kteří se osvobození z jakýchkoliv důvodů jako oběti oné kruté doby nedočkali (…) Chceme pro současné i budoucí generace uchovat informace, které jim pomohou dozvědět se více o dějinách své země i svého kraje.“

V historiografické trilogii bezpochyby zaujme memoárová stať Miloslava Wimmera „Historie odbojové skupiny NIVA“ (Kdopak dneska ví, že skupina dostala jméno po koni Karla Veselého Štajnera z domažlické posádky?). Na stať zcela volně navázal Jan Havel reminiscencí „Činnost podzemní organizace „Niva R – 3“ v jihozápadních Čechách“. S historiografickou hodnotou obou textů se poměřuje Sedlákova stať „Vzpomínky na léta 1938 – 1945 na Šumavě a Chodsku“. Jan Sedlák vycházel z faktů již dříve uveřejněných tiskem i elektronicky, ale v informační záplavě našich dnů přecházených víceméně bez povšimnutí. A tak bychom mohli pokračovat.

Nicméně popojděme na samý závěr prvního desetiletí. To vychází další Balcarův titul, a opět sborník, tentokrát navozující atmosféru konečné fáze druhé světové války a prvních úlevných dnů svobody. ***Hvězdy a pruhy nad Chodskem*** (2010). A opět tušíme, že Bohuslavu Balcarovi jde o něco mnohem většího.

Bohuslav Balcar, nezpochybnitelně solitérní osobnostní typ, spojil s Resonancí a RB printem projekty tři. Soudíme, že právě poslední z nich je tím nejvelkorysejším. ***Z Normandie přes Ardeny až k nám***, pojmenoval jej a pojal s ambiciózní rozmáchlostí. Nepřehlédněme na tomto místě, že už sborníkem ***Hvězdy a pruhy nad Chodskem*** dal autor najevo, že náhled na generační ztráty hodnot a apokalyptickou krizi lidství pojal až do věcných historických detailů jako málokterý badatel či historik neakademik před ním; a co víc – proces vzniku a odvíjení druhé fronty sleduje v kontextu celé druhé poloviny světového konfliktu. To je obzvláště přínosné.

Balcar nezůstává v knize sám. Kostru sborníku pravdaže tvoří jedenáct jeho textů, ale přizvání přijali Martin Drbal („Lesní bitva pod Čerchovem“), Hana Valachovičová („Belgičtí veteráni v Holýšově“), Karel Fouda („Letecká válka nad Domažlickem“), Jiří Fišer („Transport smrti, který do Domažlic nedojel“) a Amar Ibrahim („Po stopách 2. světové války na Domažlicku“). Zážitkem jsou ukázky z kronik České Kubice, Postřekova a Újezda.

Hvězdy a pruhy nad Chodskem (do)vyšly v roce půlkulatého (šedesátého pátého) výročí osvobození Československa od nacistických okupantů. Pakliže jsme uvedli, že z triády Balcarových projektů je nejvelkoryseji pojat projekt třetí a že již kolem roku 2010 Bohuslav Balcar o svém specifickém přispění k připomenutí výročí sedmdesátého přemítal, máme pro takové tvrzení dost důvodů.

Z Normandie přes Ardeny až k nám; o takovém (dvouletém) společenském počinu by sotvakdo řekl, že jej organizuje a realizuje víceméně jedinec - pod egidou rodinného nakladatelství Resonance, pravdaže. A přece je tomu tak. Motivy má Bohuslav Balcar v podstatě dva, a jsou pro leckoho překvapivé absentující bombastičností a nesoudností. Badatel zkrátka chce upozornit, že je čirým zjednodušením dějin proklamace o vylodění západních Spojenců v Normandii jakožto jediném začátku takřečené druhé fronty. Balcar poukazuje na to, že prvopočátek druhé fronty se datuje již roky 1942 (spoluvylodění

amerických jednotek v severní Africe) a 1943 (totéž na Sicílii). Vždyť už některé z těchto jednotek se připojily k těm v Normandii později vyloděným.

Také Balcarova polemika s ustálenými představami o osvobození západních Čech jakožto div ne turistické záležitosti má své opodstatnění. Balcar osvobození nahlíží v celém časovém kontextu příchodu vojáků z Normandie na český Západ a připomíná, že některé americké divize měly *„ztráty vyšší, než činily jejich tabulkové bojové stavy“*, jinými slovy nepochybně prošly infernem. Ostatně v české literatuře faktu je nevšedním už Balcarův popis zrodu i historie bojové cesty (nejen) těchto divizí a dalších jednotek US Army, přivezivších přes hory svobodu. Balcar šel v jednostejné roli cestovatele a badatele ve stopách americké armády opravdu a do slova i do písmene z Normandie přes Ardeny až do těch měst českého Západu a Jihozápadu, která Američané osvobodili: od Aše a Chebu po Klatovy, od Písku po Blatnou, z Nepomuku do Rokycan atakdále.

Americká armáda osvobodila celou třetinu dnešní České republiky – připadá nám proto adekvátním, že Balcarův projekt ***Z Normandie přes Ardeny až k nám*** sestával - s tvůrcem řečeno - „*z několika segmentů*“. Třebaže zastřešení projektu nakladatelstvím Resonance svádělo k domněnce, že co do významu musela být na nejpopřednějším místě připravovaná kniha ***Z Normandie přes Ardeny až k nám***, sám Balcar naopak považoval za stěžejní cyklický komplet přednášky a foto-videa-show. Přednášející (BB) vpravil do vystoupení dlouhou řadu málo známých i docela nových, jím objevených detailních poznatků, vyvracejících ustálená, z roku na rok reprodukovaná zjednodušující klišé. Foto-video-show? Stovky dobových i aktuálních snímků a filmových záběrů! Opravdu sotvakdo odešel z *„vlajkové lodi projektu“* (BB) předčasně.

Co nemůžeme přehlédnout. Poprvé: Když psal středoškolák Bohuslav písemnou maturitní práci, vybral si téma osvobození Československa, přičemž se neopomněl rozvést o historických reáliích příchodu Pattonových vojáků do (jiho)západních Čech. Třebaže v politické atmosféře šedesátých let to byla opovážlivost, studentu to takříkajíc prošlo. (Maturoval s vyznamenáním.) Podruhé: Vzpomínkový „***Běh osvobození Haltravou***“ založil jednatřicetiletý sportovec (a organizátor) Bohuslav Balcar v roce 1974: závod „se běhal“ plných pětatřicet let! Šlo o oslavu vylodění Spojenců v Normandii (1944). Jinými slovy sotva je nadsázkou mínka, že ve vědomí Bohuslava Balcara bylo téma druhé světové války a zejména osvobození domovské enklávy podčerchovské živým doslova po celý život. Snad právě jen Balcarova banka informací a vědomostí mohla vyplatit tolik deviz, kolik bylo strůjci projektu třeba k napsání a vydání celé série poutavých a poučných brožovaných publikací, z kterých jedna každá je zaměřena na konkrétní město Američany osvobozeného. Obyvatelstvo z nich zvědělo mnoho nového, nota bene podrobného o osvobození svého domovského místa. Událost osvobození, a také to je nové, v nich autor podával v kontextu vývoje situace na evropském válčišti. To opodstatněně učinilo z barevných brožur nenahraditelný studijní pramen, podporovaným důmyslně řešenými pamětními pohlednicemi. A označili-li jsme Balcarův projekt ***Z Normandie přes Ardeny až k nám*** za velkoryse pojatý,

právě v tomto duchu věnčil dílo velký víceletý obrazový kalendář, v kterém každá z dvanácti stran byla věnována vždy jedné z jednotek na osvobození Podčerchoví se podílejících již v takzvané první vlně.

Kulturní fenomén *sui generis* Bohuslav Balcar se dokázal vyrovnat s netuctovostí i postuláty a étosem nadčasového ještě jiným způsobem: Z produktů jeho intelektuálně tvůrčí reflexe (nejenom) dějin je totiž také beletristická prvotina ***Prolog místo epilogu*** (2011), prozaický opus románové povahy.

„… vstal a přistoupil k oknu s výhledem na Prahu. Poodhrnul hustou záclonu, zhluboka se nadechl a přejel pohledem město pod sebou. Věže malostranských chrámů a střechy paláců měl jako na dlani. Stejný obraz odtud viděl vůdce Tisícileté říše při své návštěvě Pražského hradu 15. března 1939…“ Ukázka z politického románu napoví, že tvůrcova narativita si poradila s fenoménem času nikoli v desetiletích odumírajícím, ale právě naopak v každé minutě a nepřetržitě žijícím, pulsujícím. Děje co do syžetu vydařené a obdivuhodně rozsáhlé prvotiny se odvíjejí paralelně ve dvou časových rovinách – v době od přelomové ardenské bitvy v prostředí speciální jednotky americké armády a v Čechách po krachu dějinného experimentu s paternalistickým, žel také represivním režimem. Právě tak je mýlkou zdání, že tok vyprávění je pouze *zasazen do rámce přesných historických dat a událostí*. To bychom nedocenili efekt filozoficko-etického podtextu prózy, totiž otázku po smyslu dějin a venkoncem i smyslu člověkova života.

Prolog místo epilogu je jedním z nepodružných vkladů do Balcarova originálního, a nazdáváme se, že v prostředí českých badatelů bezkonkurenčního projektu zároveň historiografických a zároveň estetických kvalit. Bohuslav Balcar není konjukturalista, jeho perceived self se opírá o ojediněle, řekli bychom až výjimečně konzistentní ideovou orientaci bez ohledu na vnější společenské okolnosti. Proto se k románu ještě vrátíme.

Do hlubin spisovatelovy duše. Poprvé…

Pane Balcare, jaký přívlastek byste přidal k substantivu „život“?

Jeden přívlastek život nemůže vystihnout! K vyjádření o životě by bylo třeba přívlastků mnohem více a měly by zcela určitě jak kladná, tak záporná znaménka. Člověk by se měl ze všech sil bez rezignace snažit, aby v tom konečném bilancování, kdy se kladná a záporná znaménka podle matematických zákonů ruší, zůstala hodnota s kladným znaménkem.

Když řeknu „láska“, jak obsažný je to pojem ve vědomí Bohuslava Balcara?

To je podobné jako s pojmem život. Láska má mnoho podob a je to také pojem, za nějž jsou mnohdy vydávány jiné lidské pocity, je to pojem hodně zneužívaný. Neexistuje láska k alkoholu, ale závislost na něm, stejně jako např. na kouření. Mnohdy se za lásku považuje pouhá zamilovanost, která odezní a vystřídá ji prázdnota, mnohdy naopak postupně se naplňující velkou záští a nenávistí. Pro mne je to pojem velmi protichůdný, s mnoha podobami, které se mohou měnit. Ani pojem láska k vlasti pro mne není zcela přesný. Mnohem výstižnější a pro mne místo pojmu láska platnější a zřetelnější je pojem oddanost!

A když řeknu „domov“?

Byl jsem v životě už leckdes. Vždy jsem se domů vracel s potěšením, vždy jsem se na návrat do domova těšil. Jsem doma v české zemi, na trvalý pobyt jinde bych si těžko zvykal, zde jsou mé kořeny. Po každém návratu z daleka jsem co nejdříve obul běžecké boty a vyběhl na ta místa, která bych proběhl i ve tmě, kde místo palem šumí smrky a jedle a místo exotických zvířat potkávám jeleny a muflony.

A nic na tom nemění ani fakt, že devalvace skutečných lidských hodnot jdoucí ruku v ruce s bezohledným byznysem, podporovaným stále se rozvíjejícím technickým pokrokem, v mé zemi po „sametovém kotrmelci“ dovedená až ad absurdum, zde nachází stále více místo. Stále věřím na jakousi přírodou danou schopnost „samoočisty“ lidské společnosti, která si nakonec vždy s tím nejhorším, co ji souží a ohrožuje, poradí, jako si poradila s tím doposud nejhorším ohrožením své existence – nacismem a fašismem. Dnešní svět je samozřejmě již někde jinde, ale podobným výzvám na obranu své základní existence už začíná opět naslouchat.

(V Domažlicích – v prosinci 2014.)

II.

Důsledností k textu širokého záběru

(poznámky ke kapitole Operace „Cowboy“)

V Balcarově knize ***Hvězdy a pruhy nad Chodskem*** je jedenáctistránková kapitola Operace „Cowboy“. Vedle toho, že je přitažlivá z hlediska historiografického, vábí i čtenáře romantiky. My ji vnímáme co ukázkový příklad autorovy kvalifikovanosti a encyklopedické zasvěcenosti.

(Nepřehlédněme, co předznamenal autor: *„Jinak podávají informace americké zdroje, jinak zdroje německé. Snahou tohoto sborníku je přinést informace z obou stran a ponechat na čtenáři, aby si svůj názor učinil sám. Po dlouhých letech už zřejmě všechny podrobnosti zjistit nelze. Některé informace mají spíše nádech beletristický, v americkém, ale i německém tisku nechybí ani tradiční novinářská nadsázka. Někteří američtí novináři se dokonce „odvážili“ jít tak daleko, že situovali Hostouň z dubna a května 1945 do bojového pásma obsazeného již Rudou armádou, ti méně „otrlejší“ posunuli demarkační linii mezi americkou a sovětskou armádou na pouhých 30 km od Hostouně.“)*

Na jedenácti stranách čtenář zví nejen to, že v hostouňském hřebčinci byli ustájeni dokonce a především i bílí licipánští bělouši ze Španělské jezdecké školy ve Vídni (už od roku 1943) a že k nim postupně přibyli koně z ušlechtilých chovů v dalších evropských zemích – Bohuslav Balcar řekne čtenáři také o tom, že historie hřebčína sahá až do Rakousko-Uherska.

Bohuslav Balcar vypočítává a přibližuje osoby, které jako první uvažovaly nebo se přímo zasazovaly o záchranu vzácných plemenných hřebců a klisen. Patřili k nim plukovník Charles Reed operující s 2. jízdní průzkumnou skupinou v hornofalckém pohraničí, lišácky kalkulující major W. H., velící osádce meteorologické stanice německého letectva, jím kontaktovaný velitel hostouňského hřebčína plukovník Rudofsky, a nakonec se do zapeklité situace vložil sám velitel 3. US Army George Patton.

Autor má informace, že do stáda přibyli koně kabardinští, které přivedli ruští kozáci pod velením knížete Amasova, bojujícího na straně Němců proti Rudé armádě.

Nádech senzačnosti má spolehlivě nepotvrzená informace, že v hostouňských výbězích přežíval válku také osobní kůň jugoslávského krále Petara.

Bohuslav Balcar též zmiňuje roli plukovníka Podhajského, horšovskotýnského rodáka. Měl to být právě on, kdo George Pattona o záchranu koní požádal. (Ostatně jak se to na někdejšího

vedoucího vídeňské Španělské jezdecké školy patřilo.) Nelze však nepoznamenat, že existuje ještě druhá verze a ta tvrdí, že o hostouňských lipicánech řekl Pattonovi plukovník Reed. Oba důstojníci byli dlouholetými přáteli.

Balcar se v kapitole Operace Cowboy prezentoval jako autor, který dokáže na malém prostoru zcela nenuceně rozplést z velkého příběhu světové války příběh dílčí do skečovitě nahozených, často však biograficky zásadních detailů. Tak plukovník Rudofsky začínal kariéru – po vzoru otce – v rakousko-uherské armádě jako jeden z nejmladších jezdeckých poručíků a postupem dějin se stal československým důstojníkem, nato zase rakouským a nakonec důstojníkem Wehrmachtu. Podhajský si tedy prožil velkoromán, jehož syžetovou konstrukci si vymínil konec devatenáctého a první polovina dvacátého století. Ale ve velkorománu Podhajského života nechybí ani kapitoly, které si sepsal on sám. Mezi jeho největší, řekněme přímo životní úspěchy patřil zisk bronzové medaile v drezúře na Letních olympijských hrách v Berlíně (1936).

Bohuslav Balcar samozřejmě nemohl nenačrtnout portrét generála Pattona. Ani - ve světové válce mezi Spojenci zřejmě nejproslulejší vojevůdce - George Smith Patton se neminul s Olympijskými hrami (Stockholm 1912) jakožto soutěžící v moderním pětiboji.

Pozornost spisovatel věnuje také hostouňským veterinárním důstojníkům dr. Lessingovi a dr. Krollovi, *„kteří se aktivně postarali o příjezd kapitána rozvědky Thomase Stewarta (jinak syna senátora Stewarta ze státu Tennessee) ze štábu 2. jízdní průzkumné skupiny do Hostouně, aby se mohl seznámit na místě se situací.“* Stejný kapitán Stewart se stal zástupcem velitele bojové přepadové skupiny, která 28. dubna 1945 pronikla německými liniemi na české území; a tedy i do Hostouně.

Naším cílem ovšemže není převyprávět do posledního slova kapitolu Operace „Cowboy“. Faktem zůstává, že sedmý den po proniknutí americké přepadové skupiny do Hostouně se vydala dlouhá kolona koní a vozidel k československo-německé hranici…

(Čtenářům, na které se v knihkupectvích nedostalo: Sborník ***Hvězdy a pruhy nad Chodskem*** se nachází podle spolehlivého pramene, jakým je Souborný katalog ČR, ve sbírkách Národní knihovny ČR v Praze, Knihovny Národního muzea v Praze a Muzea města Ústí nad Labem, ve fondu Akademie věd ČR – Ústavu pro soudobé dějiny v Praze, fondu Univerzity Karlovy – Knihovny společenských věd T. G. Masaryka v Praze, Městské knihovny v Praze, Moravské zemské knihovny v Brně, Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě, Studijní a vědecké knihovny v Plzni, Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem a ve fondech knihoven měst Klatovy, Domažlice a Plzeň.)

Sine ira et studio…

V příhraničních oblastech jihozápadních nebyla až do šedesátých let dvacátého věku nouze o emoce, šlo-li o poválečné vysídlení sudetoněmeckého obyvatelstva. Bohuslav Balcar se nemohl této tematice vyhnout. *„Nikdy v minulosti, před vznikem ČSR v roce 1918,“* píše ve stati Druhá strana (In: ***Chodsko ve stínu hákového kříže III***, Nakladatelství RB Print – Robert Balcar, 2009.) *„neměl pojem Sudety žádný politický význam a nikdy se s ním nekrylo žádné územně-správní uspořádání. Situace se v tomto směru ale zásadně změnila po vzniku Československé republiky.“*

Ovšem emoce obyvatelstva sídlícího na obou stranách česko-německých hranic nejsou tím, co by usnulo – usnulo tvrdě a napořád. Jsou to emoce jenom dřímající, a třeba mají i sny. Generace si je pak vyprávějí, protože doba je tomu nakloněna. Doby však křičívají, mají své barvy, jsou nepředpověditelné a sinusoidní.

Tím spíš zaujalo, s jakou objektivní soudností se s nikoli neživým tématem vyrovnal Bohuslav Balcar, když pro sborník ***Chodsko ve stínu hákového kříže III*** sepsal stať ***Druhá strana***, která vyniká předsudky nedeformovavou střízlivostí pohledu.

Že předkové sudetoněmecké populace přišli do Království českého osídlit hraniční horstva a podhůří po výzvě českých panovníků, je ve všeobecné povědomosti. *„Pohlédneme-li na mapu znázorňující sudetoněmecké osídlení v předválečné ČSR, na první pohled zjistíme, že toto území představuje téměř souvislý, různě široký pás podél československé hranice, začínající na severu Moravy (Slezsko), kopírující historickou hranici české země a končící na jihu Moravy.* Spisovatel připomíná, že Němci, přece občané nově vzniklého státu ČSR, ještě na konci října 1918 vyhlásili čtyři autonomní regiony a žádali jejich připojení k Německému Rakousku. Šlo o region Deutschböhmen (zamýšlené správní středisko Liberec), Sudetenland (Opava), Böhmerwaldgau (Prachatice) a Deutschsüdmähren (Znojmo). Byla to tehdy pro územní celistvost země tak nebezpečná situace, že vláda ČSR vyslala do odbojných oblastí armádu.

Naproti tomu je historickou pravdou – a Bohuslav Balcar ji zmiňuje -, že když ČSR podepsala mezinárodní smlouvu o respektování práv národnostních menšin (1919), tato práva třímilionové německé minoritě v praxi i poskytovala. Kupříkladu měla německá komunita volené zástupce v parlamentu (od r. 1920) a po několika málo letech dokonce i ve vládě.

Vzdor tomu, konstatuje Balcar, se již v polovině třicátých let většinová část německých starousedlíků počala hlásit k *Sudetoněmecké straně*, dříve takzvané *Sudetoněmecké*

vlastenecké frontě. Henleinova strana byla z Říše „dopována“ nejen ideologicky, ale také materiálně. Západní mocnosti (Velká Británie, Francie) za přesvědčování henleinovců o svém utlačování, nakonec vyhověly Hitlerovým požadavkům a takzvané Sudety obětovaly Říši v takzvané Mnichovské dohodě (Mnichovském diktátu). Spisovatel vedle jiného poukazuje na to, že v *téměř souvislém* pásu Němcům podstoupeného československého příhraničí jen jednou jedinou výjimkou bylo historické území Chodska (včetně Domažlic), jehož horské hvozdy na česko-německém územním rozhraní s úspěchem střežili právě Chodové. A také připomíná, že pro říšského kancléře, diktátora Adolfa Hitlera, byla existence chodského neporobeného *klínu* zhola nepřijatelná. Nerozpakoval se porušit obsah dohody z Mnichova a část Chodska anektoval.

Domníváme se, že stať Bohuslava Balcara štědře, zcela konkrétními a ověřenými údaji přináší přicházejícím generacím informace, které skýtají naprosto objektivní pohled, pohled bez zaujatosti a stranění, na evoluci česko-německých vztahů v hraničních oblastech někdejších pralesů až do právě gradujících desetiletí čilých obchodních, výrobních a kulturních kontaktů. I tak citlivou otázku, jakou bylo, je a jsme jisti, že i v budoucnu bude zprvu živelné a zběsilé vyhnání, později státem řízené vysídlení německého obyvatelstva, mezi kterým si autor hledí nespravedlivosti k německým antifašistům, reflektuje domažlický spisovatel s moudrým nadhledem a vyrovnaností.

Prolog místo epilogu – beletristická prvotina, a hned opus!

Předešlé dvě kapitoly, měli jsme v úmyslu poukázat, opět daly vytušit značnou hodnotu Balcarova vědomostního kapitálu. Tuto svoji výraznou přednost insider Balcar dokonale využil také v obsáhlé próze ***Prolog místo epilogu***, historizujícího politicko-společenského literárního tvaru s výtečným románovým syžetem a převládajícím funkčním publicistickým líčením.

Děj trileru, kterak spisovatel svůj román přiléhavě označil, je vystavěn na válečných příbězích jedné a nakonec polistopadového střetu dvou komunit. Do té první, méně početné, patří čtrnáctiletý Bedřich Čech a jeho kamarádi vrstevníci - bojoví druzi –, Francouz Pierre, Němec Erich a Polák Jacek. Všichni čtyři jsou – i přes nízký věk - výbornými tlumočníky, a proto si je od Britů vyžádala americká armáda v Normandii. Psal se tehdy rok 1944.

Druhou komunitu spisovatel exponoval do gradujícího děje už v čase a společenském klimatu polistopadové republiky. Jde o komunitu daleko početnější a rozrůstající se, komunitu obtížně identifikovatelnou a výraznou politickou ambici mající. *Nové hnutí*, pojmenovali in publico ještě neprezentovaný velikášský projekt racionálně, avšak bezskrupulózně jednající otcové vize – bývalý ředitel brněnského církevního gymnasia Antonín Nudla a jeho – též bývalý – student, ve třídě premiant. Oba muži jsou vzdělaní. Oba jsou patologicky velikášští. Buňkou, kde konstruují pompézní politické projekty, je Chotíšovský klášter na Plzeňsku.

Antonín Nudla. V předlistopadových časech diktatury jedné politické strany (v terminologii románu *Velké Strany*) dobře si stojící plzeňský pedagog, *„držitel členské legitimace a funkcionář fakultního výboru Velké Strany“*. Pedofil. Po provaleném, ale zahlazeném pedofilním skandálu přesídlil po převratu z Plzně do Brna. Tam se stal v roce 1990 ředitelem nově vzniklého církevního gymnasia. Následně se dozvěděl od stejně úchylného přítele, že v Chotíšově *„povstává z trosek velký klášter, u jehož obrody stojí několik bohatých zahraničních mecenášů“*. Nudla se zaktivizoval – předlistopadové dobré známosti mu pomohly k jmenovacímu dekretu: je v obnovovaném klášteře ředitelem. Má předsevzetí: Pod jeho vedením musí *z kláštera „vzejít hnutí, které se stane předvojem pro obnovu české monarchie a posléze velkého Evropského císařství, důstojného dědice a pokračovatele budovatelského úsilí Karla IV.“* A chystá se vstoupit do vhodné politické strany, kterou je *„možné vytunelovat pro vlastní potřeby“*.

Theofil. Bývalý student (pozdějšího „Nudlova“) církevního gymnasia v Brně už před převratem, syn novodobého statkáře. Vždy měl sklony *„k adoraci velkých vojevůdců a jejich říší, z nichž Třetí říše pro něj byla vzorem nejvyšším…“* Zcela se identifikoval *„s osobností tvrdého, vždy chladně uvažujícího a racionálně kalkulujícího Heydricha“*.

K těm dvěma patří ještě Vratislav. Theofilův spolužák za gymnasiálních studií, též komplic Theofilův. (Oni totiž znásilnili spolužačku, která se potom oběsila.) Vratislav nedosahuje Nudlovy a Theovy inteligence, je jich poslušný: Odešel ze služeb železniční policie s touhou a představou, že se stane obávaným mužem zákona, bude mít moc nad mnoha lidmi, bude je řídit a ovládat. Dotáhl to na policistu s postem na úrovni okresního náměstka v regionu Plzeň-západ.

To jsou tři protagonisté. Tři zakladatelé Nového hnutí, v jehož zárodečné buňce udávají tón Nudla a Theofil.

Ideje těch dvou se ovšem kříží…Tak Theofil je přesvědčen, že z vůle Velkého Osudu je předurčen k tomu, *„aby se stal hybnou pákou procesu, v němž budou pokračovat tradice Třetí říše*“ a že *„právě on je povolán Vůdcovy skvělé myšlenky přetvářet ve skutky“*. S česky hovořícím Velkým Vůdcem se poprvé setkal čirou náhodou, když pátral v ústředním dokumentačním středisku nacionálního socialismu v Ludwigsburgu po materiálech o svém idolu Reinhardu Heydrichovi. Velký Vůdce se zaobírá myšlenkou záchrany Evropy před třetím světem. Také Theo, když později promlouvá k pětadvacetičlené manažerské skupině Nového hnutí, hlásá myšlenku sjednocení proevropanských sil v Česku, v Německu a pak i v ostatních evropských zemích, aby starý kontinent *„nepohltil nějaký polodivoký kmen z Východu či z Jihu“*.

Zatímco kvestor Nudla vůbec nepomýšlí na sjednocení nacionalistů a neonacistů! On se stane novodobým Otcem vlasti, novodobým Karlem IV., sjednocujícím velkou část střední a západní Evropy!

V Chotíšovském klášteře vznikne základní organizace *Strany sociální demokratické rovnoprávnosti* a vyzve k uspořádání mimořádného volebního sjezdu. Po něm je novým partajním předsedou kvestor Nudla, prvním místopředsedou Theofil - a druhým samozřejmě Vratislav!

* * *

Máme však zato, že próza jako taková má jednu hodnotu navíc. Skýtá průhled do autorova nejosobnějšího přediva niterného. K takové sondáži nepostačí otázky a odpovědi. Je záhodno přečíst ***Prolog místo epilogu.***

Už pouhá půlvěta z epizody, kdy Bedřich Čech relaxačně probíhá lesem autorovy rodné chodské země, podnítí čtenáře k opakované četbě celé pasáže. Běžící Čech totiž ***„zakrátko pocítil nádherné souznění svého vědomí s pohybem…“.*** (Kap.14., s. 475.) Sotvakterého čtenáře by napadlo vůbec připustit, že takový tělesný a duševní stav je možný. Ale zkušený atlet Bohuslav Balcar ví, co napsal. S tímto vědomím se vrátíme ještě do jiných míst románového opusu.

Tak na straně 386 (kapitola 12.) Balcar naskicuje dávnou minulost rodu, jehož geny přenáší po otcově straně.

„Tam, kde podhorská krajina začíná povlovně přecházet v horské úbočí, je roztroušeno několik vesniček a také několik zcela osamoceně stojících zemědělských usedlostí, jejichž fundamenty pamatují ještě doby před třicetiletou válkou. Většina osad i jednotlivých usedlostí byla osídlena německy mluvícím obyvatelstvem – potomky německých kolonistů, přicházejících na pozvání českých panovníků již před staletími osídlit panenskou pohraniční krajinu.

S výjimkou jediné usedlosti se ve všech ostatních proto mluvilo německy, jen ta jediná od nepaměti patřila českému rodu, který se zde přes velkou německou přesilu udržel. Přecházela z generace na generaci, až se dočkala současnosti. „U Tesařů“ se tedy vždy mluvilo česky!“

Implicitně přiznaná genetická a emoční vazba ovšem necloní spisovatelově kritickému pohledu na kriminální podstatu sociálně-polického klimatu v jeho literární podorlické Okresní republice, potažmo však v reálné České republice. Ostatně už jeho *Berňák* je prototypem reálně existujících sociopatů obrazených video médii dnes a denně.

„Tvar ředitelovy postavy jednoznačně prozrazoval, že si její majitel již řadu let dopřává pohodlného, žádným velkým pohybem nerušeného kancelářského života. S postavou ale vůbec nekorespondoval obličej. Ten jakoby byl zvětšeninou obličejíku malého, prostoduchého vesnického Jeníčka s velkýma tmavýma očima, bezelstného, nezkaženého, důvěřivého, naivního stvořeníčka.

Dlouholeté zkušenosti prověřené praxí však Bedřichovi prozradily, že má před sebou člověka, který zcela určitě dokáže dobře těžit ze svého vzhledu prosťáčka a poctivce.“ (Kap. 12., s. 375.)

Ústy literárního protagonisty Bedřicha Čecha prozaik vyslovuje nesmlouvavou kritiku aktuálních společenských „pořádků“. Čech na ředitele Finančního úřadu v Krásném Městě, dvojnásobného vraha a strůjce úřední štvanice na překážejícího občana v jedné osobě, vychrlí:

„Vy si troufáte mluvit o spravedlivém soudu? Taková spravedlnost, která by vás nechala za váš zločin opravdu spravedlivě zaplatit, v této zemi neexistuje!

Tady existuje inflace lidských hodnot! Zdejší systém ji nejenom podporuje, ale neustále prohlubuje! Systém, který za ukradení pytle cementu dává vyšší trestní sazbu než za zabití člověka autem při jízdě v opilosti a neposkytnutí pomoci! Než za to, co ukradnou politici a jejich kumpáni!

Je to stejně zvrhlý systém, jako jste vy se svým komplicem, kterého jste se právě zbavil! Tento systém by vás byl dokonce schopen osvobodit! Prohnaní advokáti, zdegenerovaní lačností po stále větším balíku peněz, by vás z toho vysekali a spravedlnost by zase utřela hubu!“ (k. 12., s. 406)

Třeba však říci, že narátor Balcar nahlíží kriticky, ba neslitovně přímočaře oba politicko-ekonomické společenské systémy, s kterými má zkušenost – takřečený socialistický i takřečený kapitalistický systém. Je to právě jeho Nudla, kdo svým lidským profilem oba režimy dobře obrazí. A v obou, třebaže jsou kvalitativně protikladné, společensky profituje.

Příběh sám pokrývá mnoho desetiletí českých a evropských dějin – v retrospektivách se vrací až do roku 1944 a prolíná časem do druhého roku jednadvacátého století. Tedy padesát osm let, přeneseně: časové rozpětí dvou generací. Co se prostorového vymezení týče, pak je to z nejzazšího evropského Západu do centrální Evropy. Také lidnatost Balcarova příběhu je značná, rozměrná co do národností, profesní, sociální příslušnosti, morální profilace. Sledujeme-li duchovní vyobrazení členů námi zmíněné první komunity (tři váleční veteráni a s nimi lidsky souznící či přímo spřízněné osoby – Peter a Stanislava z Furth im Walde, Josífkův kamarád Jiří z Českých Budějovic, z Prahy novinář Honza a kriminalista major Kozoroh s přítelkyní Veronikou, muzikant Vláďa z Mariánských Lázní, ovšem také poslanec Evropského parlamentu Roland Lamiere, majitel britské detektivní a bezpečnostní agentury Philip Smith a jeho počítačový expert Frederic - ty všechny spojuje stejný zájem, jaký měl Bedřich Čech), je to vyobrazení veskrze kladné nebo u postav marginálního významu popisně informativní. Naopak lidské typy náležející do komunity druhé zosobňují společenské zlo. A nemůže nám ujít, že charaktery Bedřicha, Jaceka a Ericha (Pierre byl německým důstojníkem bestiálně zavražděn) cizelovaly prožitky válečné. Sám Čech je charakterem čestný člověk, ctící přátelství nade vše jiné.

S čím máme jistý problém, je Čechova role nechybujícího mstitele, a také nám přichází na mysl, že z hlediska stylistického vybočují z textu některé pasáže mající málo společného s uměleckým písemnictvím. Jako například v kapitole dvanácté na straně tři sta devadesát čtyři: *Příroda se **evidentně** snažila napravit své zpoždění z minulého roku…* Nebo jinde (kap. 13., s. 433) *… v koupelně provedl nejzákladnější večerní hygienu …* Atakdále.

Podobně stylisticky disharmonicky a rušivě působí slovní znaky zbytečně frekventovaně se opakující, jako ***evidentně*** či ***již*** a podobně.

Autor rozdělil impozantně rozsáhlou prvotinu do pěti dílů (Křižovatky, Podhoubí, Nejdelší závod, Mstitel a Prolog místo epilogu), přičemž každý díl sestává ze tří kapitol.

* * *

Nezeptat se nelze. Co romanopisec Bohuslav Balcar ještě řekl? Na co čtenáře upozorňuje? A vůbec - co jeho samého znepokojuje?

Především jsme pochopili, že dáno jest, abychom zůstali stát rovnýma nohama na pevné zemi a nepovznášeli se do nadoblačných výšin pod účinkem květnatých slovních znaků „kultura“ a „civilizace“. Je to přece kultura a je to přece civilizace druhu – zoologického! Homo sapiens sapiens je predátor. Žádná, ani ta nejpokročilejší kultura a civilizace na tom nic nezměnily.

Cílem predátora je mít, dosáhnout. Potravu – majetek – moc.

Moc žádá ideu. Velká moc ideologii.

Bohuslav Balcar umně využívá dějů odehrávajících se v neidentických časových rovinách, aby pojmenoval zrůdnost takřečeného nacionálního socialismu, nelidskost až zrůdnost forem instalace socialismu takřečeného marx-leninského, aby varoval před potenciální hrozbou expandující deformované mutace islamismu a nakonec aby dešifroval snadnou destruktuovatelnost parlamentní demokracie, v liberálním ekonomismu kořenící.

Na příkladu Nového hnutí a jeho dvou ideologických větví se přesvědčujeme, že politicko-společensko-hospodářských ismů nepřibývá, mají tendenci se opakovat. To svědčí o limitované tvárnosti predátorových dějin.

Rozrušení těchto tradic předpokládáme v horizontu našeho století. Úspěšný, počítačově gramotný kriminalista Kozoroh a počítačový expert Frederic směr již probíhajícího evolučního posunu předznamenávají.

Interview (1)

Pane Balcare, při jiných příležitostech jste uvedl, že románový debut „Prolog místo epilogu“ jste psal několik let. Můžete říci kolik? V kterých letech konkrétně?

V hlavě jsem to téma nosil několik let spolu s tématy dalších dvou knih, které bych chtěl napsat. Obě jsou také již rozepsány a ve chvílích volna se k nim vracím. Našlapuji ale přitom velmi potichu, abych neprobudil toho, vůbec neříkám zlého, spíše neodbytného, džina, který by mne určitě jinak natolik „zmanipuloval“, že by mne ty příběhy opět, jako v případě „Prologu místo epilogu“ pohltily a já bych neměl dostatečnou kapacitu (časovou i energetickou), abych splnil úkoly, které přede mnou stojí přednostně – vždyť 70. výročí konce války, která je tématem mého bádání a také psaní ve formátu literatury faktu, se neúprosně blíží a mnohé věci, které u nás jsou ještě málo známé – anebo dokonce nejsou známy vůbec – si zaslouží, aby se někde objevily.

Proto přišel na svět náš projekt „Z Normandie přes Ardeny až k nám“, v jehož rámci mám v úmyslu odstranit to dlouhá desetiletí vžité velmi strohé klišé – „osvobodili nás Amerikáni“! To se traduje většinou ve spojení s tím, že to všechno byli vojáci s rukávovou nášivkou znázorňující hlavu Indiána, která byla rozlišovací insignií 2. US pěší divize. Velice málo lidí je ale informováno o tom, že v té první – osvobozovací vlně mezi 20. dubnem až 8. květnem 1945 tady u nás byly i jiné jednotky, že jich bylo vedle té nejznámější 2. „indiánské“ divize dalších 11! Všechny měly svoji historii, svoji bojovou cestu, kterou musely urazit, než přišly k nám. Málokdo ví, že ke spojení osudu té 2. „indiánské“ divize s osudem legendárního generála Pattona došlo jen několik málo dní před koncem války, kdy se teprve stala tato divize součástí 3. Pattonovy armády, stejně jako celý US V. armádní sbor, jehož byla součástí. Po celou dobu od vylodění v Normandii v „Den D+1“, tedy 7. června 1945 byl V. sbor včetně legendárních „Indiánů“, součástí 1. US armády, takže nechybělo mnoho a naši rodiče a prarodiče by jako osvoboditele bývali vítali jiné americké vojáky. Všichni ti, kdo se na našem osvobození v řadách US Army podíleli, si zaslouží, aby se o nich vědělo více, než to, že to byli „Amerikáni“, ale také že měli své lidské osudy, že to byli také prostí lidé!

Každá jednotka, která nás osvobozovala, měla (a většinou dnes stále má) svoji historii, své tradice – a každá byla složena z prostých chlapců – kteří trpěli ve válečných podmínkách, krváceli a také umírali daleko od domova, dokonce na jiném kontinentě také pro svobodu naši – českou! A že bojovali statečně, to dokazují statistiky jejich bojových ztrát. I když přímo na českém území jich bylo ve srovnání se ztrátami na území Francie, Belgie a Německa v samém

závěru války již podstatně méně, ztráty těch jednotek, které bojovaly od začátku (t.j. od vylodění v Normandii) mnohdy přesáhly ve svém součtu tabulkový stav jednotky! U pěší americké divize činil tento tabulkový stav přibližně 15 tis. mužů. Například 1. americká pěší divize ztratila na zraněných, zabitých a nezvěstných téměř 20 000 příslušníků!

Musím ale zdůraznit, že vůbec nepomíjím to, co se dělo na východní frontě. Studuji to také velice pečlivě! Zastávám ale názor, že za léta, kdy jsme museli „vzývat a uctívat" jen to, co k nám „vál východní vítr", je třeba podrobněji pro dnešní i příští generace uchovat i podrobnější informace o tom, co k nám „přivál vítr od západu"! Zvláště, když tam, kde „vál", jsem se narodil a také dodnes žiji.

A nemohu se nezmínit ještě o jednom aspektu, který je pro mne doslova životně důležitý – to, co píši a vydávám, mne spolu s překládáním a tlumočením také živí! Byl jsem vždy šťastný, když jsem mohl dělat to, co mne živilo a současně mne to jako práce uspokojovalo. Přes těžké překážky, které mi stály a stále stojí v cestě, a s nimiž jsem bojoval a stále musím v této do bahna se propadající společnosti bojovat, mne to, co dělám, velice uspokojuje, i když mi pracovní nasazení mnohdy nedovoluje stejně intenzivně se také věnovat aktivnímu sportu. Když musím z časových důvodů vynechat jeden den v tréninku, je to psychicky téměř horší, když důvodem takového výpadku je momentální zdravotní indispozice.

Román jsem psal v průběhu čtyř let, než v roce 2011 vyšel. Za tu dobu došlo i k různým vnitropolitickým událostem, které mne inspirovaly dokonce i k určitým změnám v jeho koncepci. Psaní mne doslova pohltilo. Samozřejmě existovaly v něm přestávky. Ale ty jsem stále (někdy hodně intenzivně, někdy z různých příčin s menší intenzitou) promýšlel. Doslova jsem v té době žil dva životy – ten svůj reálný a ten druhý, románový. Bylo to úžasné období. Třeba je při pokusu o napsání svého dalšího románu opět zažiji!

Jsou v románu vedle fiktivních postav také jednotlivci pohybující se v našem reálném světě?

Řekl bych, že těch jednotlivců, pohybujících se v našem reálném světě a majících v mém románovém příběhu vedle fiktivních postav své protějšky, je hodně. Vždyť časový záběr děje jde od okupace v roce 1939 až do dnů po československé „sametové" revoluci! Já jsem o něco málo mladší, takže za tu dobu jsem měl tu čest se se všemi z těch reálných osobně seznámit – ponechávám stranou, jaké dojmy to seznámení ve mně zanechalo – zda příjemné, neutrální anebo nepříjemné. Z těch příjemných to bylo zajisté setkání s Emilem Zátopkem. Setkání s každou z těch reálných postav ve mně něco zanechalo, takže fabulace byla snadnější. Ty postavy zcela vyfabulované však také mají svůj reálný základ. Samozřejmě jsem jim někde něco přidal z některé z těch reálných postav, takže vznikl mnohdy nezbytný mix. Všechny postavy, tedy i ty vyfabulované, tedy mají něco z reality.

Abych byl konkrétnější: sám jsem narukoval na vojnu ve svých 16 a půl letech. Ve válce jsem sice nebyl, ale tvrdé vojny jsem si opravdu užil! Ale dodnes jsem přesvědčen, že mi hodně

dala, že mne „vymodelovala“. A pak jsem se jednou u jedné ze zahraničních skupin, kterou jsem provázel, seznámil s řidičem autobusu, který skupinu do Prahy přivezl. Byl to Angličan a byl od svých 17 let na vojně. V té době byla britská armáda angažována v Jemenu a on tam v jejích řadách bojoval ve skutečných bojových situacích. Takže osudy těch mladíčků v uniformě US Army se mi psaly podstatně lehčeji.

Historka s postavou tragikomického Nudly a dvěma mladými studentkami má svůj reálný základ v předloze, kterou mi vytvořili tři středoškolští profesoři, které jsem znal, dokazující sami sobě hlavně svými řečmi, že jsou sportovci a nenechávající přitom bez povšimnutí téměř žádnou ze svých pohledných studentek. Další předlohou mi byl jiný řidič zahraničního autobusu, „specializovaný“ na odrostlejší žákyně a mladé studentky, chlubící se svými avantýrami s nimi.

Při jedné letní zahradní kulturní akci v Německu s účastí české hudby, kterou jsem tam zprostředkoval, jsem měl možnost vyslechnout monolog vedle sedícího opilého „neonácka“. Z toho vznikla kapitola nazvaná v mém románu „Vizionáři“.

Poživačného generálního ředitele kšeftujícího s výbušninami jsem si také nevyfabuloval úplně z ničeho nic. A na většině těch míst, která se v románu objevují, jsem byl osobně. Pro dobré zvládnutí vylíčení bojové situace s německými tanky na jedné z křižovatek v belgických Ardenách jsem tam zajel přesně ve dnech jubilea začátku ardenské bitvy, probudil jsem se do mrazivého temného rána, stejného jako na počátku té německé ofenzívy a pak jsem na té křižovatce, kterou jsem měl přesně vytipovanou podle mapy, zalehl do zasněženého příkopu, přivřel oči a viděl přijíždět ty tanky, s nimiž se ti mladíčci utkali. Řekl bych, že toho úplně vyfabulovaného je v příběhu hodně málo a že je v něm velmi hodně autobiografického.

Je těžko představitelné, že před románem jste neměl žádnou autorskou minulost. Do které doby spadají nejvlastnější začátky vašeho tvůrčího snažení? Psal jste i drobné literární útvary?

Již jsem vzpomněl svého učitele českého jazyka Jiřího Pelikána. Díky němu jsem se naučil dobře česky a díky němu jsem se také učil samostatně psát. A také u mne velmi prohloubil lásku ke čtení, kterou ve mně probudili rodiče a moji dva učitelé na národní škole. V mládí jsem opravdu hodně četl. Do té doby tedy spadají počátky mého slovesného učení. To mi pomohlo a pomáhá při psaní mých překladů z cizích jazyků. Nikdy jsem ale před napsáním svého prvního románu nic delšího nenapsal. Psal jsem jenom krátké úvahy, několik kratších slovesných útvarů, ale všechno jen pro sebe – tak říkajíc do šuplíku. Podle Jana Wericha mohu říci – „Ještě to mám schované!“

Určitě jste měl či máte literární vzory. Kdo a jak vás ovlivnil?

Už jsem se také zmínil o tom, že první román jsem napsal inspirován svým oblíbeným spisovatelem Frederickem Forsythem. Přiznám se, že je pro mé „románové psaní“ největší

inspirací. Druhým je americký spisovatel Arthur Halley. Svým životem i dílem mne hodně inspirovali Jack London, Ernst Hemingway, E. M. Remarque. Samozřejmě spisovatelů, které uznávám, je mnohem více (snad by bylo vhodné jmenovat alespoň oba bratry Zweigovy a Liona Feuchtwangera) ale ti výše jmenovaní mne inspirují nejvíce. Z českých to je Karel Havlíček Borovský, dojímá mne osud Boženy Němcové, z novodobých spisovatelů mne oslovily hlavně některé knihy z díla Bohumila Hrabala, Oty Pavla, Josefa Škvoreckého a zcela určitě literatura faktu Miroslava Ivanova. Velmi mi utkvěla v paměti (a někdy se k ní vracím) také kniha Miroslava Slacha „Dostavník do Výmaru", líčící životní etapu J. W. Goetha, spojenou s jeho pobytem v západních Čechách, hlavně v Mariánských Lázních. Toho uznávám pro jeho úžasně široký vědomostní záběr.

Vrátím-li se ještě do dětství, samozřejmě to byl také Julius Verne!

Jaké máte další tvůrčí plány? Zůstanete v žánru románu?

Určitě chci ještě něco „románového" napsat. Zmínil jsem se již o dvou rozepsaných pracích. Jedna již má i svůj název – „Jantarové pokušení". Ta druhá zatím název nemá, spočívá ale také na reálném základě. Literatura faktu ale pro mne znamená také velkou výzvu. Na období nacistické okupace a 2. sv. války je stále ještě možné (a nutné) objevovat doposud neodhalená, ukrytá fakta. Stále velmi sledované dokumentární filmy v televizních vysíláních mi to potvrzují. Ale i na jiných obdobích je stále co objevovat.

Pracovní verze vašich literárních textů přicházejí „na svět" na papíru, nebo jako elektronický soubor?

Využívám ke psaní i kratších chvil, kdy třeba někde musím čekat (např. i v autě na parkovišti), vozím sebou stále alespoň několik listů čistého papíru, abych mohl psát. Když jsem například na lyžích v italských Alpách a Dolomitech, vždy tam vymyslím a napíši hodně do svého díla. Takže hodně píši nejprve na papír. Lépe se mi přitom přemýšlí. Když vymyslím něco při svém běžeckém tréninku, pak to většinou po návratu domů už napíši přímo do paměti svého PC.

Jsou témata, která vám jako spisovateli nedají spát?

Určitě taková, představující to nejhorší, čemu umožnila vybublat napovrch nešťastná cesta, kterou se naše společnost vydala po „sametové" revoluci. Devastace mezilidských vztahů podle mne daleko horší a hlubší než předtím, stěží pochopitelná tolerance k těm nejhorším proviněním proti základním lidským normám, absolutní nadvláda peněz, korupce do té doby nepředstavitelných rozměrů.

Mám toto přesvědčení: komunisté, kteří u nás byli od roku 1948 až do roku 1989 u moci, byli velmi špatnými hospodáři. S tím, co nám naši předkové svojí zodpovědnou a cílevědomou prací celých generací odkázali, velmi špatně hospodařili. Ale ten ekonomický potenciál, který nám předkové odkázali, tady, v této zemi pro nás stále existoval. Šlo jenom o to, aby se jeho správy ujali jiní lidé, stejně zodpovědní, jako byli naši předkové. Po „sametové" revoluci se

ale správy ujali „zlatokopové“, kteří s klidným svědomím odkaz našich předků zneuctili, za pomíjivý lesk peněz zaprodali, takže dnes z národního bohatství naakumulovaného našimi předky českému národu již téměř nic nepatří! Komunisté byli malými červenými mravenci ve srovnání se současnými „termity“!

Každý národ má své elity. Elity českého národa je nutné dát do uvozovek. To jsou samozvané „elity“! Po vzniku samostatného Československa vznikly domácí elity. Vznikl snad u nás za stejnou dobu od r. 1989 nový Baťa? Máme někoho, kdo by se takto po „sametovém kotrmelci“ stal proslulým v celém světě? Ne! Zato je jako máku těch, kdo si na tyto elity „hrají“, z nichž příležitost udělala „elitářské“ zloděje, hrabivce, závisláky na mamonu – od prodejných komunálních politiků a prodejných policistů přes sadistické exekutory, ukájející se na lidech postižených exekucemi bez vlastního zavinění, přes soudce shlížející z výše svých nezasloužených platů na ty, o nichž by měli rozhodovat nezávisle, jako na chudý póvl s pocitem své absolutní a vlastně fakticky ničím neomezené moci nad nimi, k lékařům, ochotným zachránit nejenom zdraví, ale i život člověka jen za příslušný finanční obnos nasypaný přímo do jejich bezedné kapsy, od nich k mnohdy polovzdělaným poslancům a senátorům, kteří se sotva zmohou na souvislý projev v délce několika málo rozvitých vět, kteří se ale přesto udrží, protože vždy svým hlasem podpoří svoji partaj, k ministrům, kteří spěchají v tom jepičím období, které jim je v jejich funkci většinou vyhrazeno, aby se zviditelnili nějakým dalším šíleným nápadem, který přitom ještě dobře „nakrmí“ jejich peněženku a i kapsy jejich věrných nohsledů, které si za sebou do svého úřadu přitáhnou.

To je množina, která sama sebe počítá do „elitářského klubu“ – domnívaje se, že elitními je dělá nahrabaný obsah jejich kont, jejich rozhodovací moc při správě toho, co by měli v zájmu národního bohatství rozmnožovat a ne rozkrádat, jejich rozhodovací moc dávající jim možnost rozhodovat o životních osudech mnoha jiných (pro ně podřadných) lidí s piedestalu, z něhož shlížejí s přesvědčením, že skutečné starosti a osudy těch, na něž opovržlivě čumí, jsou tak nicotné, že jsou pod jejich rozlišovacími schopnostmi a netřeba se tedy jimi zabývat! Jenže výše bankovního konta spojená s morální úrovní pohybující se pod úrovní mořské hladiny ještě z nikoho příslušníka skutečné elity národa neudělala!

Je namístě zamyslet se nad tím, zda v opravdu kritických chvílích tohoto národa, pokud by dnes nastaly, by se opět za jeho svobodu postavili noví Gabčíkové, Kubišové a další hrdinové, chápající svůj boj jako své poslání ve jménu národa. Co by dnes mohlo ale být tím posvátným cílem, pro nějž by měli nasazovat životy? Za koho a za co by dnes měli bojovat? Za národní bohatství, které už tomuto národu nepatří? Měli by je bránit pro někoho cizího, komu dnes patří, protože mu je „přihráli“ ti, kteří sami sebe považují za české elity? Měli by bojovat za ty, kterým je jedno, co bude s národním odkazem, hlavně, když jim padají do kapes peníze – jedno od koho! A existují vůbec ještě dnes alespoň potenciálně Gabčíkové a Kubišové? Vychovala a vychovává ještě vůbec tato do morálního močálu stále více se propadající společnost z našich dětí a vnoučat nějaké nové Gabčíky a Kubiše?

Proti tomu bych chtěl svými skromnými silami vystoupit a pozvednout hlas. Vím, že nebude příliš slyšet, že rádius jeho „slyšitelnosti“ bude velmi malý, ale podaří-li se mi ještě něco v tomto smyslu napsat, přinese mi to uspokojení v tom, že jsem se o to pokusil.

Chtělo by se pojmenovat to, co by se patřilo o tom napsat názvem „Lesk a bída českých elit“, to by ale byl spíše název vhodný pro publikaci z literatury faktu. Románové vylíčení by asi bylo vhodnější.

Jaké knihy (autory) jste četl v dětském a dorosteneckém věku? „Uvízla“ ve vás některá na celý život?

Mé dětství se „odehrávalo“ v době, kdy se promítaly sovětské válečné filmy, v nichž jejich hrdinové vždy vítězili, podobné to bylo s literaturou. Hodně mne oslovily dvě knihy sovětského spisovatele Arkadije Gajdara – „neválečná“ knížka „Timur a jeho parta“ a „Škola“. Někdy se objevila i v této oblasti knížka literatury faktu. Jednu takovou mám stále ve své knihovně a musím říci, že už jsem z ní pro svoji současnou práci několikrát úspěšně čerpal informace. Takže jsem byl od dětských let „odkojen“ válečnými událostmi jednostranně líčenými ze sovětského pohledu. Tomu odpovídaly i naše dětské hry. Já osobně jsem měl „vojnu“ i doma. Otec jako (dnešními slovy) „policista“ byl mužem ve zbrani, přísným a na nás děti náročným. Ten „bič“ mírnila „cukrem“ naše maminka. Tou neprostupnou stěnou jednostranných informací o druhé světové válce a o Korejské válce jsem se po kouskách „prokousával“ sám ke sběru informací i z druhé strany – z té „západospojenecké“ i z té německé.

Z toho mála jiných knih, které byly k dispozici, mne velice oslovila kniha českého spisovatele Jiřího Brdečky „Kolty bez pozlátka“, líčící skutečné životní osudy „bájných“ pistolníků Divokého západu. Nesmím zapomenout ani na „Poplach v Kovářské uličce“ od Václava Řezáče. Doma jsme měli krásně připravenou knihu fotografií s názvem „S kamerou za zvěří našich lesů“. Tu jsme si mohli prohlížet jen výjimečně, byl to vždy doslova sváteční obřad. Asi z toho ve mně zůstal zájem o fotografování, k jehož profesionální podobě jsem pak všemi svými silami pomohl otevřít cestu svým synům. Kniha vévodila knihovně v „mysliveckém“ pokoji, kde měl otec své myslivecké trofeje a lovecké zbraně. Byl uznávaným myslivcem, předsedou mysliveckého sdružení, měl právo „pasovat“ nové myslivce, měli jsme doma stále nějakého loveckého psa. Byl odborníkem v „nastřelování“ loveckých zbraní. Chodíval jsem s ním na hony, v zimě jsme plnili povinnost, která se nám dětem ne vždy zamlouvala – na saních několikrát za týden odvézt do lesa krmení pro zvěř. Zažili jsme s tím ale mnoho zajímavého, na co dnes stále rád vzpomínám.

Také vaši synové Robert a Daniel se postarali o to, aby příjmení Balcar vyslovovala kulturní veřejnost s respektem i daleko od Domažlic a od Kdyně. Jaké pocity z toho má otec?

Své syny jsem nikdy nenutil do žádného sportu, nechal jsem tomu volný průběh. Oba dva chodili na atletiku do kroužku, běhali a závodili. Naučil jsem je na svazích Churáňova jezdit

na lyžích, také hrát šachy, mladší Robert jezdil na utkání s žákovským družstvem, a oba byli už tak daleko, že hráli ve vlaku při cestě na turnaj nazpaměť, bez šachovnice a figurek. Robert v simultánce proti jednomu československému velmistrovi jako jediný žáček z celé plejády dospělých šachistů uhrál remízu, ostatní neměli šanci. Starší syn Daniel jeden čas dost úspěšně závodil v automobilové sprint-rely. Ovšem povolání profesionálních fotografů později už nedalo synům mnoho šancí věnovat se sportu naplno.

Zato dvanáctiletá vnučka Natálka a šestiletý vnuk Robík berou sport již jako součást svého života – naplno prožívají atletiku v kroužku, který vede jeden z mých běžeckých kolegů, milují sjezd na lyžích. Natálka už několikrát obrečela konec lyžařské sezony.

Práce mých synů je „vidět“ (a také slyšet v případě přímých telefonických reportáží do Českého rozhlasu z Danielových expedic po světě) široko daleko. Samozřejmě mne to velmi těší. A je skvělé, že mnohdy můžeme spolupracovat. Grafická studia a fotoateliéry mých synů totiž napomáhají při přípravě mých publikací. Návrhy obálek knih i jejich grafickou úpravu, zpracování fotografií, to vše dělám ve spolupráci s nimi – takže pocit je o to příjemnější.

(V Domažlicích – v prosinci 2014)

III.

U pramene veletoku Čas

Bohuslav Balcar je ze tří dětí, prvorozený. Jeho matka se narodila (*1913) českým rodičům ve Vídni, kam byl její budoucí otec, mistr bednářský v Domažlickém pivovaru, vyslán, aby v tamním nově otevřeném pivovaru učil bednáře výrobě pivních sudů.

Po vystudování Obchodní akademie v Plzni nastoupila mladá žena jako úřednice ve velkostatku v Koutě na Šumavě. Zde se i seznámila se svým příštím mužem (*1912) pocházejícím z rodiny tesařů v kraji pod Orlickými horami. Ten se po povinné vojenské službě přihlásil k četnictvu. Pokus zfanatizovaných Henleinovců o dobytí československého pohraničí (1938) ho zastihl služebně v Chebu, ale v době druhé světové války sloužil na četnické stanici ve Kdyni a v Koutě na Šumavě. Už jako příslušník Sboru národní bezpečnosti byl převelen do Pivoně záhy po příjezdu americké armády.

Z doby o rok pozdější, když po roce spolu s matkou otce následoval, byť tříletý, rozpomíná se dodnes na odsun sudetoněmeckého obyvatelstva z prostoru před pivoňským klášterem. A říká: *„Poměry v této bezpečnostní složce byly stále horší, stále více směřovaly k tomu, že místo starosti o bezpečnost lidí se zaměřovala na prosazování vedoucí úlohy jediné strany. Otec proto, ačkoliv zkušený bývalý četnický odborník z pátrací služby, od SNB na vlastní žádost odešel a začal pracovat jako lesní dělník u státních lesů. Jako vyučený tesař tam stavěl velké krmelce pro vysokou zvěř.“*

Třebaže dětství prožil na Pivoni, rodinu založil v rodných Domažlicích. Jako oba jeho mladší sourozenci, i on dosáhl vysokoškolského vzdělání. Vystudoval Vysokou školu ekonomickou v Praze, obor ekonomika zahraničního obchodu. To bylo v letech 1962 – 1967. I po desetiletích se rozpomene, že právě tuto školu studovat chtěl: vždyť ji absolvovali i ti dva, kteří ho tolik, tolik inspirovali cestováním po světě! Inženýři Hanzelka a Zikmund. Vedle toho pro něho bylo nesmírně důležité, že na zvolené škole mohl studovat cizí jazyky. A důkladně. Na vysoké úrovni zvládl angličtinu, němčinu a ruštinu.

Z vylidněných vsí na sportovní kolbiště

Koho by napadlo, že do paměti nadaného chlapce se navždy vryjí hodiny povinného náboženství a bohoslužby v klášteře, který později vyhořel, stejně jako shořel řád života malých i velkých.

Jaké bylo Bohuslavovo dětství, tam ve vesnici zvané Pivoň, v kraji, kde lišky dávaly dobrou noc?

Za kamarády měl kluky a holky české, děti přistěhovalých rumunských Slováků a volyňských Čechů a dokonce děti z německé rodiny, která jediná směla zůstat. (*„Dodnes je mi záhadou, proč nemusela do odsunu.“)*

Hráli si v opuštěných domech po odsunutých sudetských Němcích – do doby, kdy byla většina z nich zbourána. *(„Pamatuji i zcela prázdné vesnice, které pak zmizely ze světa.“)* Mezi těmi domy se nalézala jejich hřiště. Tam a v okolních lukách. Dováděli, závodili, hráli fotbal a bojové hry. *(„Už tehdy jsem chtěl běhat nejlépe ze všech.“*)

A pak **U**dálost!... Zážitek!... Emoční vzrušení!... V rádiu vysílali sportovní reportáž – a vyhrál Emil Zááátopek!! *(„Od té doby jsem měl jasno, jaký sport mne bude provázet životem.“)* Běžel čas - - a když reportáž o Zátopkově triumfu odvysílali ještě jednou, to už si ji Bohuslav nahrál na audiokazetu. Nahrávku dodnes opatruje jako relikvii. A také říká: *„Zátopkův vítězný závod na Olympijských hrách v Londýně byl popsán v různých publikacích literatury faktu. Ale myslím, že jsem zatím jediný, kdo jej vtělil do beletrie. Můj idol dětských let i prvních závodních kroků tak má čestné místo i v jedné kapitole mého románu „Prolog místo epilogu“. Ten román je prodchnut sportovní tematikou a i v ostatních ohledech je hodně autobiografický. Stejně jako je v něm alespoň krátká zmínka o dalších dvou osobnostech, které mne inspirovaly ke studiu zahraničního obchodu – cestovatelů Hanzelky a Zikmunda. Já jsem ještě tolik cestovat nemohl, můj sen ale nyní naplňuje starší syn Daniel svými expedicemi do různých částí světa – od džunglí Papui/Nové Guineje po Mexiko a jinam.“*

Bohuslav Balcar začal sportovní kariéru v Jiskře Domažlice v roce 1961 jako osmnáctiletá běžecká naděje, závodnické křty na tratích 1 000 a 1 500 metrů si ovšem odbyl již roku předešlého. První výrazný úspěch na sebe nedal čekat nijak dlouho. To si Bohuslav doběhl ve dvaašedesátém pro titul mistra Čs. Pohraniční stráže na tratích 800 a 1500 m.

V Jiskře přály okolnosti jemu i oddílu: během několika málo let tam vznikla mimořádně silná skupina běžců středotraťařů tak zdatných, že přešli i na vytrvalostní běhy. *(„To nebyla žádná*

velká změna, naopak. Středotraťařskou přípravu v zimě, spočívající v naběhání velkého počtu kilometrů, jsme absolvovali podle modelu novozélandských běžců, kteří byli tehdy velmi populární díky olympijskému vítězi na 1500m z Tokia Peteru Snellovi. Starší sportovní fanoušci si jistě vzpomenou, že v tehdejším finále se povedl husarský kousek Josefu Odložilovi, který se ve finiši mezi Novozélanďany vklínil a vybojoval stříbrnou medaili.“) Tehdy se v československé sportovní veřejnosti vžil termín „domažlická běžecká škola“. Potom nás nepřekvapí, že pro svůj druhý titul mistra dospurtoval v republikové soutěži družstev na 10 km v silničním běhu. To bylo v roce 1969 a v té době už byl Bohuslav vícemistrem České Univerziády 1966 v běhu na 1 500 m.

Brzy bude na svém výkonnostním vrcholu a v tréninku naběhá dvě stě deset kilometrů za týden. Měsíčně více než osm set.

Interview (2)

Vzpomenete si na svůj první vítězný závod, pane Balcare?

Těch vítězných bylo více, ale tři mi utkvěly v paměti nejvíce a pokaždé to bylo v typově jiné kategorii běhů – na středních tratích, na takzvaných kratších štrekách a v maratónu. Tím prvním byl závod na osm set metrů v závěru mé vojenské služby při mistrovství Pohraniční stráže Československa, které se konalo shodou okolností v Domažlicích. Tehdy se na závod přišla podívat moje maminka a já jsem ten závod běžel s vědomím, že jí musím udělat radost a vyhrál jsem ho v silné konkurenci běžců, z nichž někteří se také později stali úspěšnými reprezentanty svých civilních oddílů. Byl jsem na vojně podstatně dříve, takže toto mé vítězství přišlo už v osmnácti letech.

Druhým závodem, na který rád vzpomínám, bylo vítězství ve slavném tradičním Silvestrovském běhu Riegrovými sady kolem Vinohradské tělocvičny, který startoval tehdy známý a velmi populární herec – komik Jaroslav Štercl, jehož fotografie s autogramem, kterou mi po závodě věnoval, má čestné místo v mém běžeckém archivu vedle pozvánky na jeden můj reprezentační start v zahraničním maratónu, podepsaný tehdejší ústřední trenérkou Československého atletického svazu, paní Danou Zátopkovou.

Do třetice to je vítězství v Ratibořickém maratónu. Závod se běží Babiččiným údolím, v těsné blízkosti Starého bělidla a probíhá se i krásnou zámeckou zahradou Ratibořického zámku. Pocit běžet místy tak důvěrně známými z četby „Babičky“ Boženy Němcové, je úžasným zážitkem. Z podhůří Orlických hor pocházel můj otec, takže toto vítězství má po mne dvojnásobně významnou symboliku.

Prosím, shrňte, na kterých běžeckých tratích jste během svého sportovního života závodil.

Na tuto otázku už jsem vlastně odpověděl v předešlých odstavcích. Nikdy jsem neběžel žádnou překážkovou trať, takže jsem neskákal do vodního příkopu. A neměl jsem žádné velké ambice při závodech v terénu. Střední tratě jsem odběhal na škvárových drahách (ještě mám na jednom rameni pod kůží vrostlou škváru z jedné kolize na takové dráze, kterou jsem si tam nechal na památku jako tetování) a pak jsem objevil svoji nejúspěšnější běžeckou disciplínu – silniční vytrvalostní běhy, kde je zajištěn pořádný odraz, který moje nohy potřebují. Tyto běhy jsem absolvoval v délkách od patnácti kilometrů až po maratón.

O kterých sportovcích řeknete, že byli (jsou) vašimi přáteli?

Na své běžecké cestě životem jsem se seznámil s tím, kdo mi dal k běžeckému sportu celoživotní inspiraci – s Emilem Zátopkem. Pak také s Josefem Odložilem. Oba bohužel již nejsou mezi námi. Vloni jsem se opět po delší době setkal s výborným sportovním kamarádem Vlastou Zwiefelhoferem, s nímž jsem ve svém „prvním“ sportovním životě absolvoval řadu závodů. On byl startérem mého „Panevropského půlmaratónu“, já jsem se ho jako závodník účastnil ve svém dnešním – „druhém“ sportovním životě.

Musím ale zmínit ještě čtyři další osobnosti: tehdejšího ústředního trenéra československého maratónského mužstva a bývalého výborného vytrvalce Bohdana Müllera. Byl pro mne také velkou inspirací k tomu, abych bojoval o místo v reprezentaci. Druhým z těch sportovně plně aktivních byl kamarád Ivo Domanský, jehož nekrolog jsem musel bohužel předloni napsat.

Další dvě osobnosti mají vztah ke sportu nepřímý, ale stejně kladný.

Paní Ludmila Mojžíšová už bohužel také nežije. Byla rehabilitační sestrou na Tělovýchovném institutu v Praze a zachránila mne pro další běhání, když mi odblokovala zablokovaný nerv, který způsoboval téměř rok zánět achillovky. U lékařů neměla na růžích ustláno. Měla totiž lepší výsledky než oni. Pomáhala znovu se rozhýbat lidem, kteří měli mnohaleté blokády kolenních a kyčelních kloubů. Největším úspěchem ale byly její zákroky, po nichž mohly otěhotnět a úspěšně rodit ženy, které byly podle lékařů neplodné. Byla dobrou přítelkyní mé rodiny.

Po letech, kdy už nežila, jsem byl na jednom lékařském sympóziu svědkem toho, že se tam objevil termín „metoda Mojžíšové“! Teď ji lékařský svět konečně uznává!

Tou druhou osobností je kamarád, lékař chiropraktik Pavel Homolka z Nýrska, který teď udržuje můj pohybový aparát v tréninku- a závoděníschopném stavu. Díky němu stále běhám a závodím! Do Nýrska se k němu jezdí jako do Lurd! Lidé k němu chodí „po čtyřech“ a odcházejí vzpřímeně jako lidé! A on je kamarádem i v mém badatelském životě! Spolu s jeho kamarády z „čundru“ podnikáme naše „válečné“ expedice, při nichž sbírám nové informace pro své publikace – do Normandie, do Arden a na další místa spojená s obdobím, které probádávám.

Vzpomenete si, kterých závodů jste se jako reprezentant zúčastnil?

Mám různé zážitky, z nichž dva jsou tak extrémní, že na ně nelze zapomenout. Při závodě na 30 km v Moskvě v červnu se startovalo ve 35^0 vedru a běželo se od řeky Moskvy do hrozného „stoupáku“ k budově Lomonosovovy univerzity na tehdejších Leninských horách, které nejsou žádným „kopečkem“ vhodným k procházkám (vždyť na jejich úbočí jsou dva velké lyžařské skokanské můstky)! Všude houkaly sirény sanitních vozů, které sbíraly zkolabované závodníky. Mně se podařilo dobře rozložit síly, nerozhodilo mne ani to, že mi u dvou občerstvovacích stanic kelímek s vodou z ruky vytrhl a vypil místo mne jeden sovětský běžec a doběhl jsem jako nejlepší zahraniční závodník.

Druhý zážitek je z opačného pólu teploměru. Bylo to při Košickém mezinárodním maratónu v polovině října, kdy náhle spadla teplota k bodu mrazu. Východoslovenskou rovinou se hnal ledový vítr, nesoucí s sebou bodavou ledovou krupici. Opět jezdily a houkaly sanitky a já jsem zase úspěšně doběhl. Jednomu hodně unavenému závodníkovi z bývalé NDR po doběhu do cíle se museli věnovat zdravotníci (stejně jako řadě dalších). Když mu sundali tehdy skutečně kvalitní běžecké boty z klokaní kůže obarvené na modro (vyrobené v NDR), měl modrou barvou obarvené i nohy. Protože neuměl ani slovo slovensky a vyčerpáním ani moc nekomunikoval, naložili ho do sanitky a hurá na urgentní příjem!

K reprezentačním startům v silničních bězích je třeba ještě dodat důležitou věc – každý sportovní závod vyžaduje velký výdej sil. U dlouhých silničních závodů to platí dvojnásobně. Po absolvování maratónu nastávají v organismu zcela specifické metabolické stavy, které se vracejí do normálu až po určitém počtu dní. Ve stejném časovém úseku tedy nelze absolvovat stejný počet závodů, jako jsou schopni absolvovat atleti v jiných disciplínách. Na silnici se počítají na prstech jedné ruky! Skromně ale přesto s hrdostí konstatuji, že během těch tří let jsem jich absolvoval skoro deset.

Je ve vaší sportovní minulosti něco, s čím jste se nesmířil?

Mým přesvědčením je, že lehká atletika je jednoznačně sportem individuálním, který vyžaduje a preferuje samostatnost, prostě tu legendární „osamělost přespolního běžce“. Velmi omezeným způsobem v ní jsou jenom týmové štafetové běhy. Soutěže družstev lehkoatletických klubů jsou určitou nadstavbou, která by ale neměla dominovat na úkor individuality závodníka. Ve svém sportovním životě jsem se bohužel setkal s opakem. Právě v době, kdy bylo možné díky cílevědomému tréninku dosáhnout maxima na středních tratích, nás naši trenéři a oddíloví činovníci nutili k tomu, abychom sbírali body v soutěži družstev. Domažlický lehkoatletický oddíl měl výborné běžce, ale podstatně za nimi pokulhávaly další disciplíny. My běžci jsme pak měli za úkol dohánět body tam ztracené, protože trenéři a činovníci byli hodnoceni zdaleka ne tolik za výkony jednotlivců jako za výsledek v soutěži družstev. Takže při těchto závodech, které měly jednoznačně přednost před vším dalším, jsme byli nuceni běžet v jednom dni dva až tři závody. Já jsem většinou musel absolvovat dopoledne rozběh na osm set metrů, odpoledne finále, kdy hrozilo, že budu v jejich očích „špatný“, pokud nezvítězím nebo nedoběhnu na druhém místě, za hodinu nato jsem musel běžet ještě tisíc pět set metrů, kde se počítalo s mým dalším bodovým ziskem za druhé až čtvrté místo. Byl jsem jediný, kdo se proti tomu bouřil, takže jsem byl označen za rebelanta. Proto jsem také nikdy nedostal kapitánskou pásku k vedení družstva! Dodnes lituji promarněných sil, které bylo možné vynaložit do jednoho závodu a dosáhnout mnohem lepších výsledků.

Máte pocit, že se vám za vaše výkony na sportovních kolbištích dostalo adekvátního společenského uznání či ocenění?

Když jsme tehdy skutečně vážně provozovali sport my, byly podmínky ve srovnání s těmi dnešními nesrovnatelné – počínaje problémy se sháněním (za své vlastní finanční prostředky) vhodné tréninkové i závodní obuvi a oblečení, přes rozdíly v kvalitě běžecké dráhy (kdy jejich umělohmotný povrch jako tartan, rekortan atakdále byl u nás ještě sotva představitelnou záležitostí). Člověk musel mít svůj sport opravdu rád a být ochoten i přes takové podmínky se mu věnovat. Kdybych býval čas věnovaný běžeckému tréninku a závodění věnoval například tenisu nebo fotbalu, určitě by to bylo bývalo po stránce hmotné nesrovnatelné. Vždy jde ale o lásku k tomu „svému" sportu. Nikdy jsem nebyl profesionálním sportovcem. Když jsem byl členem reprezentačního maratónského mužstva, měl jsem denně refundovány dvě tréninkové hodiny. Tehdy jsem ještě nebyl „na volné noze" jako tlumočník a překladatel, musel jsem chodit do zaměstnání (většinou jsem do něho v rámci tréninku přiběhl a pak zase běžel zpět). Ty dvě refundované hodiny mi někteří spolupracovníci záviděli. K tomu, aby se závistí přestali, by bývali museli se mnou alespoň jeden trénink absolvovat a poznat, co to obnáší, to ale nikdo z nich nebyl ochoten ani schopen vyzkoušet.

Zkusil jste i vy roli trenéra?

Na trenérskou roli mám svůj osobní, velmi vyhraněný názor. Mám kvalifikaci trenéra lehké atletiky druhé třídy nikdy jsem ale neplánoval, že bych se stal trenérem profesionálním. Samozřejmě jsem si „trenérskou" roli také vyzkoušel, ale jenom se u toho potvrdily mé názory – že trenér, pokud to nemá být jakýsi samozvaný šarlatán a alchymista, by měl mít bohaté znalosti teoretické, čerpané z rozmanitých, samozřejmě spolehlivých zdrojů (což v mém případě, kdy jsem měl a stále mám možnost získávat informace v různých jazycích, byl předpoklad splněný). Trenér by také měl mít schopnost vžít se do role svého svěřence – vědět z vlastní nabyté zkušenosti, jak tvrdá sportovní příprava i podání odpovídajícího sportovního výkonu v závodě bolí. Pokud sám tuto bolest v tréninku a závodech nezažil, neví, o čem mluví, když na svém svěřenci požaduje absolvování nějakého tréninku a podání nějakého výkonu (což v mém případě, kdy za sebou mám desítky let odtrénovaných a „odzávoděných" kilometrů je předpoklad také splněný). Pak ale existují ještě další nezbytné předpoklady pro vykonávání role trenéra: Neodmyslitelnou je důkladná znalost zdravotního stavu svěřence. Bez toho se trenér vydává do „minového pole". Snadno dojde k výbuchu - svěřencově zdravotnímu kolapsu. V neposlední řadě musí trenér umět vystihnout stupeň působení na psychiku svého svěřence. To aby ho správně motivoval. Malá motivace nepřinese výsledky, přílišná jen krátkodobé „zazáření". „Utavený" přemotivovaný sportovec pověsí sport brzy na hřebík, přibírá na váze, zdravotní problémy má daleko větší než normální populace… Až se z něho stane karikatura, která v porovnání s fotografií z doby „záření" vyvolá zděšení. Takových případů znám dostatečně pro to, abych se nikdy do takové role trenéra nepasoval.

Vždy jsem prosazoval, že nejsem trenérem, nýbrž rádcem a konzultantem, který zájemci o rady doporučí nejprve alespoň základní lékařskou prohlídku – a výsledky to neslo. Jenže, je tady ještě jeden faktor – stejně důležitý jako ty výše vyjmenované, na rozdíl od nich ale osobou trenéra nebo konzultanta těžko ovlivnitelný: charakterové vlastnosti sportovce. A ty jsou velmi

rozdílné! V mnoha případech nedisciplinovanost, svéhlavost, touha dosáhnout úspěchu co nejrychleji, vyniknout v co nejkratší době. Takoví nadšenci si přidávají další a další dávky a brzy na to doplatí.

Pro mne je doslova zákonem vědecká stať ruského akademika Amosova „Trénink buněk ve sportu“, kterou jsem přeložil a která kdysi vzbudila velkou pozornost československých odborných kruhů. Stať jednoznačně postuluje nezbytnost posloupnosti ve sportu. Několikrát jsem o ní přednášel i v Německu.

Po jisté době jsem s těmi, kdo mé rady nerespektovali a domnívali se, že znají snadnější cestu k úspěchu, spolupráci ukončil. Stále, pokud se vídáme, jsme ale dobrými sportovními přáteli – až na jeden případ, kdy touha dosáhnout sportovního úspěchu byla ovlivněna zpočátku těžko rozpoznatelným, až do extrému ale posléze jdoucím egoismem spojeným s vypočítavostí. I na takové případy může ten, kdo se hodlá vydat na trenérskou dráhu, narazit. Pak lze pouze jenom litovat, že poctivě vynaložený čas a energii člověk nevyužil na podstatně prospěšnější práci.

Omezuji se tedy jen na poskytování rad, když mne o to někdo požádá. A musím říci, že už vícekrát za poslední dobu jsem byl odměněn poděkováním za to, že moje rady vedou k zlepšení. To si nakonec mohu ověřit i osobně, když s takovým sportovcem pak vyběhnu na společný trénink a mohu jeho zlepšení zaznamenat.

Své syny jsem do sportování nikdy nenutil. Oba samozřejmě začínali s běžeckým sportem, naučil jsem je ale také obstojně jezdit na lyžích a hrát šachy. Sám jsem vyrůstal na lyžích od svých tří let. Běžky byly mým doplňkovým sportem, a když jsem přestal závodit na té nejvyšší úrovni, znovu jsem se pustil do sjezdového lyžování. I to je pro mne součást životního sportovního stylu.

Starší syn pak docela úspěšně závodil v automobilové ralley, mladší byl výborný šachista. Nyní začínají hrát šachy obě jeho děti, jezdí na lyžích jako čerti a jak šestiletý vnouček, tak dvanáctiletá vnučka mají výborné vlohy pro běh. Chodí do atletického kroužku – tak uvidíme, třeba tu trenérskou licenci ještě „opráším“.

Jejímu udělení předcházela úsměvná historka. Jedním z předpokladů bylo mimo jiné napsání něčeho, co by se dalo přirovnat k diplomové práci na vlastní téma. Samozřejmě téma ze sportu. Já jsem si zvolil práci založenou na výzkumu biorytmů ve sportovním cyklu. Prováděl jsem dlouhodobé pečlivé sledování nejenom sebe, ale také řady dalších běžců, kteří mi předávali výsledky svých pozorování na sobě. Biorytmy samozřejmě fungují ve sportu stejně jako v běžném životě. Filmová komedie „Jáchyme, hoď ho do stroje!“ stojí na reálném základě!

Zkušební komise si moji práci přečetla skutečně s velkým zájmem a užasla nad tím, co nikdo z jejích členů doposud nevěděl – že světoznámý československý akademik, svého času i rektor

Karlovy univerzity, Josef Charvát, jehož práci „Život, adaptace a stress“ jsem k napsání své práce důkladně prostudoval, píše o tom, jak na změnu biorytmů působí přesun přes časová pásma. V době, kdy v Evropě o tom ještě nebylo příliš mnoho známo, Američané už plánovali jednání se svými evropskými politickými partnery v přesně stanovených časech, kdy je jejich útlum nejhlubší. To pak „okoukali“ i byznysmeni.

Dokonce přesun házenkářského družstva ze západních Čech na Slovensko s sebou přinesl významné změny v biorytmech! Základ pro udělení mé trenérské licence tak byl úspěšně položen.

Jste „neklidný“ živel organizátorský, ale také organizátor spolehlivý. Ještě se dopočítáte, na kterých sportovně-společenských pořadech jste se jako organizátor podílel? Co na takovém postu prožíváte? Můžete se rozvést o sportovně-společenských akcích, které co do významu přesáhly tuzemský rozměr?

Musím přiznat, že pořadů sportovně-společenských, přesahujících co do významu tuzemský rozměr, není zdaleka tolik, jako těch ryze kulturních, jejichž organizaci jsem mohl vhodně skloubit se svojí činností v cestovním ruchu. V něm jsem se jednoznačně orientoval na organizování příjezdů hostů ze zahraničí do republiky. V rámci propagace naší země jsem ovšem organizoval i vystoupení českých a moravských kulturních souborů za hranicemi republiky. Svého času jsem v tomto směru dokonce úzce spolupracoval s Folklorním sdružením ČR. Proto je také jedna velmi podrobná kapitola v mém Česko-německém i Česko-anglickém slovníku cestovního ruchu věnována lidové kultuře a folkloru jako její integrální složce.

Z těch sportovně-společenských pořadů nemohu vynechat besedy, které jsem zorganizoval pro zahraniční sportovní skupiny. Ty besedy jsem přitom sám úžasně prožíval, protože tím besedujícím nebyl nikdo jiný než sám Emil Zátopek!

Ze čtyř běžeckých podniků, které se mi doposud podařilo úspěšně založit a organizovat nebo alespoň spoluorganizovat, mají dva rozměr jednoznačně „nadtuzemský“.

Jedná se o přeshraniční mezinárodní Panevropský půlmaratón z jedné části bavorského městečka Schönsee (sídla Bavorsko-českého kulturního centra) do Poběžovic, který se mi podařilo iniciovat před šesti lety (a kterého se také pravidelně účastním), a vedle toho jde o štafetový přeshraniční běh z bavorské obce Eslarn přes Bělou nad Radbuzou do Hostouně po stopách slavné a ve světě velmi dobře známé (na rozdíl od Česka) operace jednotky US Army v závěru války nazvané Operation Cowboy“. Tady pro mne osobně došlo k plnému uskutečnění mých dlouhodobých představ – k propojení historie, stále nás i po dlouhých desetiletích naléhavě oslovující (a které se svým bádáním a psaním věnuji) a zároveň k realizaci toho, co je náplní mého celého života, čemu jsem svůj životní styl podřídil – aktivního sportu.

(V Domažlicích – v prosinci 2014)

Ostatní řekneme znovu my…

… samozřejmě chronologicky. Když dostudoval obor zahraničního obchodu na Vysoké škole ekonomické (1967), zůstal v hlavním městě a nastoupil do svého prvního zaměstnaneckého poměru - v Cestovní kanceláři mládeže. Současně začal závodit za Bohemians Praha a jeho sportovní základnou se stala slavná Vinohradská tělocvična v Riegrových sadech. (Čtenáři připomínáme román ***Prolog místo epilogu***, kapitolu osmou.)

Nato si prožil vrcholový atlet Bohuslav Balcar mladoboleslavskou epizodu v Autoškodě.

Odtud vedly jeho cesty zpět do Bohemians a naposledy do domovského oddílu Jiskra Domažlice.

V Domažlicích svoji závodnickou kariéru nakonec zakončil, ovšem bylo to - jenom „úředně“. Letošního roku, dvoutisícího patnáctého, absolvuje pětapadesátou sportovní sezonu.

(*„Nyní, ve svém „druhém sportovním životě“ jsem se vždy k závodům přihlašoval jménem naší agentury a našeho nakladatelství Resonance, jenže pro start v mistrovských republikových závodech musí být závodník takzvaně registrován v nějakém klubu, který je členem Českého atletického svazu, takže závodím za sportovní klub Marathon Plzeň.“*)

Balcar nestřídal trenéry. Zůstal u toho prvního, Petra Faschingbauera, svého bývalého učitele tělocviku, a když přešel k závodění v silničních bězích, objem tréninku si „předepisoval“ už sám. Zkušeností měl víc než dost a možností, jak přijít k fundovaným odborným informacím jinojazyčným o nic méně. Přesvědčil se, že i tak se lze připravovat k závodění a bylo mu to ku prospěchu.

V kronice Balcarova života je významně zapsán letopočet 1972. Toho roku totiž běžel vůbec poprvé mezinárodní silniční běh, pětadvacetikilometrový Kolem Hluboké nad Vltavou. A toho roku zvládl premiéru v maratónu, a bylo to v čase dvě hodiny třicet šest minut. Za tři roky se stal reprezentantem, členem československého maratónského mužstva; a jako takový obsadil v sedmdesátém šestém páté místo v Grand Prix maratónců Československa. V rámci České republiky byl dokonce druhý.

(Pro pořádek. Za dobu sportovní kariéry absolvoval Balcar maratónů dvacet - a všechny v čase pod dvě hodiny čtyřicet minut.)

Dle našeho doběhl Bohuslav Balcar do cíle svého nejdelšího závodu v roce 2008, kdy definitivně překonal dlouhodobé vleklé onemocnění a tak mohl dál žít – jak říká – *svůj druhý sportovní život.* A nebyl by to on, kdyby ve své věkové kategorii veteránů neporážel jen soupeře, nýbrž i sebe sama: Nejprve vybojoval, devětašedesátiletý, tituly mistra České

republiky v silničním běhu na deset kilometrů a v půlmaratónu. Vůbec se zdá, že desetikilometrové závody na silnici domažlickému veteránu „sednou“: v sedmdesáti letech se stal ve své kategorii vicemistrem České republiky!

Pojďme již - místopisem osobních rekordů BB

Na dráze zaběhl Bohuslav Balcar nejlepší časy ve vlastech českých: 800 m 1:54,9 (Praha, 1968), 1 000 m 2:26,5 (Stará Boleslav, 1964), 1 500 m 3:54,6 (Stará Boleslav, 1964), 2 000 m 5:32,0 (Domažlice, 1964), 3 000 m 8:29,1 (Praha, 1967), 5 000 m: 14:51,1(Praha, 1976), 10 000 m 30:51,2 (Nymburk, 1972), hodinovka 17 874 m (Vlašim, 1979).

Pro osobní rekordy v silničních bězích už musel i do světa: 10 000 m 31:19:00 (Náchod, 1972), 15 km 48:53:00 min. (Praha, 1977), 20 km 1:04:50 hod. (Brandýs n. L., 1976), 25 km 1:21:22 hod. (Hluboká n.Vl., 1972), 30 km 1:41:00 hod. (Moskva, 1977) a konečně maraton zaběhl nejrychleji v čase 2:24:30 hod. Bylo to v Berlíně a psal se rok 1977.

V „druhém sportovním životě“ si nejvíce cení výkonu v půlmaratonu – 1:27:06 hod. (Poběžovice, 2010).

Čtenáři, věř nevěř, v rozmezí let 1960 – 2014 naběhal Bohuslav Balcar v trénincích a v závodech plných sto šedesát tisíc kilometrů. Rovník by tedy oběhl.

Ovšem čtyřikrát!!

Do hlubin spisovatelovy duše. Podruhé…

„Sport mne obohatil o takové hodnoty, jaké nevlastní ani ti nejzámožnější tohoto světa!“

„Vítězit lze v každém věku. Kdo si počítá léta, odpočítává si svůj “count down“.“

„Nepotrestané zlo plodí další zlo. I z malého zla může vzklíčit apokalypsa!“

„Po celý život hledáš opravdové přátele. Není a nebude jich mnoho. Každého si považuj více než mnohakarátového diamantu!“

„Za svůj dobrý skutek nikdy neočekávej ani nežádej odměnu, protože lidská solidarita není byznys, nýbrž vrozený reflex, daný nám pro účely přežití lidstva – té pouhé bezbranné vážky v nekonečném prostoru vesmíru! Všemožně ji podporuj, buď šťasten, zdaří-li se ti ji potřebné osobě prokázat; ve svém konání se na ni sám ale nespoléhej!“

„Lidská závist je nekonečná; je to nikdy nekončící dědictví zákonů džungle. Pouze ten, kdo se nad ni povznese, zaslouží pojmenování Člověk.“

IV.

Interview (3)

Vzpomenete si na svůj první uveřejněný publicistický text?

Pokud si vzpomínám, bylo to v roce 1963 v tehdejších západočeských novinách Pravda. Jel jsem na měsíc jako tlumočník do mezinárodního dětského tábora ve Vysokých Tatrách, který organizovalo Ministerstvo školství. S redakcí jsem se domluvil, že jim odtamtud pošlu několik článků. V táboře byly děti z Československa, tehdejší NDR, Francie, Itálie a Holandska a pobyt v táboře byl nejenom pro ně, ale i pro nás, tlumočníky a vedoucí skupin ohromný zážitek, o nějž jsem se s čtenáři Pravdy rád podělil.

Jaká tematika ve vaší publicistické tvorbě převládá?

Nijak se blíže na nějaké téma neorientuji, moje příspěvky do periodik jsou vedeny spíše vznikem momentální potřeby či vhodnosti takového textu, někdy snad i intuicí. Pokud bych měl udělat bilanci, rozdělil bych své příspěvky na témata sportovní, místopisná - poznávací, historicko-faktografická a na překladové příspěvky Zde jde o jednoznačně převládající tematiku sportovní a problematiku sportovní medicíny.

V kterých publicistických žánrech se cítíte nejlépe?

Začnu těmi překlady. Jedná se hlavně o velice zajímavé a pro aktivní sportovce či trenéry velmi přínosné studie, které sám vyhledávám v zahraničních pramenech a které pak v některém sportovním periodiku vyjdou. V poslední době mi ale na tuto práci čas téměř nezbývá, mám-li dostát prvořadým úkolům, které jsem si vytýčil – psaní v oblasti literatury faktu a beletrie.

Z toho dalšího, co jsem zatím publikoval, se naprostá většina mých příspěvků vejde do „škatulky“, kterou bych nazval „popis“ – ať se jedná o líčení zajímavostí z druhé strany naší hranice v seriálu nazvaném „Za našimi humny“ – respektive „Obrázky z bavorské části Šumavy“ nebo o statě věnované událostem pohnutých let 1938-39 v českém pohraničí anebo také osvobození západních Čech armádou USA.

V kterých médiích jste až dosud publikoval?

Jediným médiem, v němž jsem publikoval svoji vlastní tvorbu, je médium tištěné – noviny a časopisy. Nepočítám tedy svá vystoupení ve studiu Českého rozhlasu Plzeň, kde jsem byl již vícekrát pozván do pořadu „Náš host“ vysílaném „life“. V něm host dostane poměrně velký prostor pro to, aby se vlastním (dá se říci do jisté míry také „tvůrčím“) způsobem mohl po

dobu jedné hodiny vyjadřovat k otázkám, které mu moderátor klade. Moje vystoupení se samozřejmě týkala mého psaní, ale i sportování a vůbec toho, jak žiji a čím se zabývám.

Zabýval se publicistikou či literární tvorbou některý z vašich předků?

Pokud vím, tak ne. Mne k psaní inspiroval můj nezapomenutelný učitel českého jazyka na osmiletce v Poběžovicích, Jiří Pelikán, sám velice všestranný - spisovatel, zakladatel a vedoucí ochotnického souboru, jeho režisér, autor divadelních her i fotograf. Díky němu jsem dostal v českém jazyce důkladnou průpravu, která je pro mne dodnes neocenitelným pokladem.

„Čas potřebný k přeložení celé knihy raději věnuji napsání své vlastní.“

Neporažen ani v peripetiích života

Balcarovo profesní uplatnění bylo do velké míry determinováno několika hledisky, které – sám říká -, ovlivnit nejspíš mohl, ale znamenalo by to odchýlit se od svých plánů, předsevzetí a přesvědčení. To nemohl připustit. Vlastně si tak sám vymezil mantinely, v kterých se pak musel životem ubírat.

Dnes již pamatuje velmi mnoho, celou výseč dějin.

Od tlumočení v mezinárodním dětském táboře v šedesátých letech *„se prožil“* až k tlumočení při přípravách a poté i při slavnostním otevírání hraničních přechodů na Západ po roce 1989.

Teď v tlumočení *„vede jednoznačně německý jazyk“,* říká, vždyť žije vlastně na česko-německo/bavorském pomezí.

V době, kdy skončilo takřečené Pražské jaro, v *„gubernii“*, třebaže od hranic takřečeného *„svobodného světa“* co by kamenem dohodil, nebylo mnoho pomyšlení na cestování. Takže se Bohuslav začal věnovat o to více sportu.

Návrat do rodných Domažlic mu ovšem přinesl změnu zaměstnání a nový denní rytmus. Také založil cestovní agenturu Touringclub, zaměřující se na pobytový program a služby zahraničním návštěvníkům. Ti západoevropští zvědavě sondovali, co se to vlastně v Československu událo a jaké v něm vládnou poměry po vstupu vojsk Varšavského paktu. S nástupem „normalizace“, která na sebe nedala dlouho čekat, ovšem došlo k politické likvidaci mládežnické organizace. Zanedlouho i k likvidaci Touringclubu.

Pak byl (na čas) s aktivním užíváním cizích jazyků konec.

(Netajil jsem se s odporem ke vstupu „spřátelených“ armád, zaměstnal se v jednom průmyslovém závodě s tím, že na místě ekonoma vystřídám bývalého ševce, který tuto funkci vykonával. Tomu se ale do důchodu nechtělo, takže mi začal vytvářet nesnesitelné prostředí i s využitím argumentů, že když ráno běžím v rámci tréninku do práce, nemohl bych asi potom podat dostatečný pracovní výkon. To byly jeho úvahy, které zůstávaly pouze v oblasti spekulací, protože jsem se k jeho práci vůbec nedostal a „soudruh“ ředitel na slova svého „soudruha“ ekonoma stoprocentně dal. Raději jsem brzy odešel. K tomu jsem byl podezřelý jako ten, kdo přišel z Prahy, z Cestovní kanceláře mládeže, mající z doby Pražského jara pověst jednoho z „brlohů“ kontrarevoluce, z kterého byly v „normalizaci“ všechny pochybné živly vymeteny. Po podobné zkušenosti v dalším zaměstnání jsem se rozhodl nevázat se na jiný pracovní poměr a živit se „na volné noze“.)

Bohuslav si tedy našel kontakty v redakcích novin a časopisů. Tu a tam pro ně *„něco“* přeložil a dokonce začal překládat pro Českou televizi. Opět mohl aktivně využít znalost cizí jazyků.

Krom toho „normalizace“ *„nemohla uhlídat všechno.“* Vedle státního Čedoku vznikaly nové a nové cestovní kanceláře. Problém ale byl ten, že v občanském průkazu musel mít Bohuslav Balcar razítko potvrzující stálé zaměstnání. Byl v té době lecčíms: závozníkem u ČSAD, pomocníkem na stavbě plaveckého bazénu v takzvané „Akci Z“, prodavačem ve stánku na koupališti, dělníkem u meliorací.

O to více sil dával do tréninku. *(„Počkejte, já vám ukážu!“)* Výsledky na sebe nedaly čekat dlouho. Po skvělých výsledcích v tuzemských závodech to Bohuslav dotáhl do reprezentace a přátelským radám spřízněných a přejících mu osob „doběhl“ i do Českého literárního fondu: pro ***statut povinně sociálně zabezpečeného umělce – překladatele slovesných děl.*** *(Na Okresním národním výboru mi na základě toho vystavili každý rok potvrzení, sdělující, že tento statut mám. Bumážku jsem nosil vloženou do občanského průkazu a chránil ji jako oko v hlavě.“)*

Umí být vděčný a nezapomíná: Aby se obrátil na Český literární fond v Praze, to mu poradil redaktor sportovního časopisu, který ho jako běžce znal a s nímž se Bohuslav seznámil díky redaktorově manželce. Ta totiž pracovala v cestovní kanceláři ČSTV, pro kterou on začal externě pracovat.

Byla to výhra všech výher! Bohuslav Balcar znovu aktivně překládal a aktivně konverzoval. Překládal, tlumočil, doprovázel stále více zahraničních skupin ze Západu i z Východu po krásných místech vlasti. *(„A měl jsem konečně trochu pokoj a soustředil se na sport.“)*

Do důsledku vzato, svým způsobem šlo o šachovou hru: v místě Bohuslavova trvalého bydliště se vědělo, že pracuje v Praze, v Praze se vědělo, že je „přespolním“.

(„Tuto etapu svého života považuji za úžasnou, bohužel neopakovatelnou.“)

Ovšem právě v této šťastné životní etapě se musil Bohuslav Balcar přenést přes další překážku - průvodcovství zahraničních skupin dostalo zrovna v té době nová přísná pravidla. Podmínkou bylo jednak absolvování odborných kurzů, jednak složení odborných zkoušek z jazyků, historie a kunsthistorie. Balcar se na ně připravil jako na státnice na vysoké škole.

A jak jsme řekli, umí být vděčný a nezapomíná. Díky zájmu o studium dějin, který v něm podnítil středoškolský profesor František Votlučka, byl při zkouškách *„ve svém živlu“*. Ostatně studium dějin mu velmi pomáhá při současných přípravách publikací v oblasti literatury faktu.

V roce 1987 se stal Bohuslav Balcar soudním tlumočníkem a překladatelem. Činnost vykonával několik let, ovšem - ukončil ji. Vždyť práce soudního tlumočníka a překladatele byla v tehdejší době považována za podřadnou a její *„ocenění“* tomu odpovídalo.

Po roce 1989 se stal Bohuslav Balcar členem organizace Jednota tlumočníků a překladatelů České republiky.

Fotopříloha (1)

ABB1: *Ing. Bohuslav Balcar – na slovo vzatý odborník na dějiny II. světové války…* **AA1:** *… o které napřednášel v roce 2015 nikoli hodiny, nikoli dny, ale týdny.* **ABB2:** *Sběratelům rukopisů! Tento je Balcarův.* **ABB3:** *Obálka Balcarovy prvotiny Prolog místo epilogu.* **ABB4:** *Bohuslava Balcara znají v redakcích mnohých tištěných médií.* **ABB5:** *Z četných publikací Bohuslava Balcara nepochybně zaujala i tato.* **ABB6:** *Na (studijních) cestách. Koenigsee a Hitlerův Berghof. 4. června 2011.*

Obrázek ABB1

Obrázek AA1

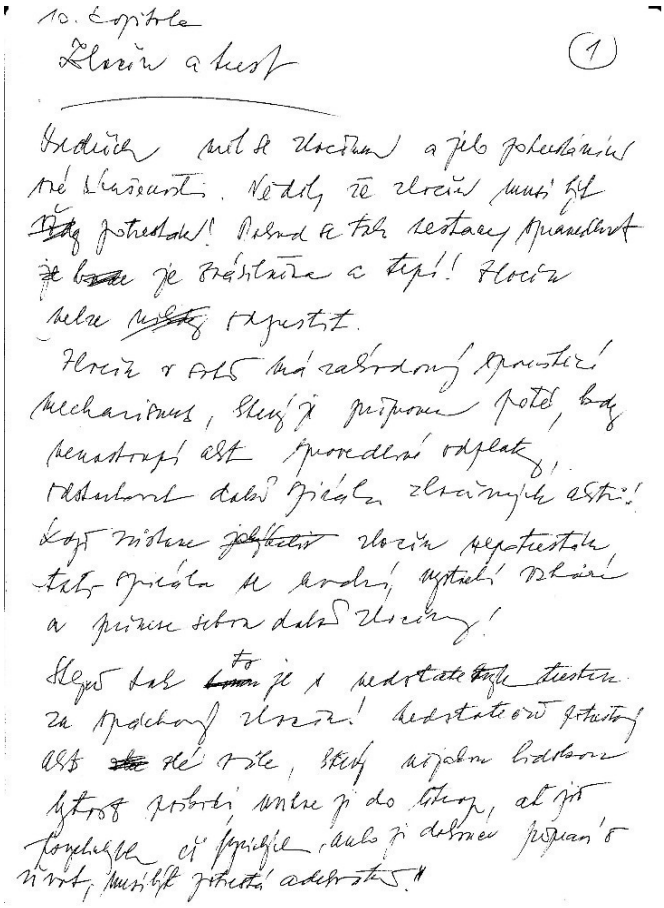

10. Epistola

Zkouška a trest (1)

Bezděčně mít se zkoušce a jako pokračování své blaženosti. Někdy ve zkoušce musí být ~~Bůh~~ potrestán! Nebud a tak zestaru spravedlnost ~~je bude~~ je strašlivá a tupí! Člověk nelze ~~nelze~~ zapustit.

Člověk v ATS má zabudovaný spravedlivý mechanismus, který je připraven poté, kdy nastoupí ast spravedlivé odplaty, odstranit další příčiny zkoušených astů! Když nastane ~~jakákoliv~~ zkouška nepotřebuje tato příčina ať druhý vytvoří Bůh a přinese sebou další zkoušky!

Stejně tak ~~tam~~ to je i nedostatek ~~tvůj~~ trestu za špatný život! Nedostatečně potrestaný ast ~~ste~~ své vůle, který nějakou hodnotu bytost provedl, nelze ji do tohoto, ať již pozitivního či negativního, nebo ji dalšímu programu života, musí být potrestán adekvátně.

Obrázek ABB2

Obrázek ABB3

Domažlicko 7

Výlet za „česká humna“ I.

V minulém čísle jsme informovali o návštěvě skupiny českých novinářů v bavorském příhraničí, doslova za našimi „českými humny“ a slíbili jsme, že postupně přineseme více informací o této inspirativní cestě. Jsme přesvědčeni, že mohou přinést našim čtenářům podněty pro poznávání a objevování nových zajímavých míst. Je počátek románu „Psohlavci“ ve Všerubech? Začněme již na české straně Všerubského průsmyku. Na náměstíčku městyse Všeruby, přímo před kostelem nás očekává první zastavení – u památníku nejslavnější české spisovatelky Boženy Němcové. Připomíná nám její pobyt v tomto koutě české země, kam ji osud zavál jako manželku komisaře finanční stráže Rakousko-uherské monarchie. Jejímu příchodu sem do Všerub předcházel pobyt Němcových v Domažlicích. Božena Němcová nesložila ruce v klín ani zde. Vytěžila mnohé i z těch nemnoha kontaktů, které se jí zde nabízely. Historikové nemají dodnes zcela jasno, kdo Aloise Jiráska přivedl na stopu chodské rebelie proti „Lomikarovi“, nejvíce se ale přiklánějí k myšlence, že to byla právě Božena Němcová díky svým kontaktům ve Všerubech. Zde se totiž žil Georg Leopold Weisel, bývalý ranhojič, ale také historický badatel, který v archivu koutského zámku jako správce archivu šlechtické rodiny Stadionů, nástupců Lamingenů, objevil dokumenty o chodské vzpouře. Po jejich zpracování do podoby vhodné pro čtenáře je poprvé uveřejnil v německojazyčném pražském časopise. Od něj tuto historii znala Božena Němcová a to už byl jen krůček k tomu, aby se o ní dozvěděl Alois Jirásek. G.L.Weisel je pohřbený na všerubském hřbitůvku, hrob lze nalézt v jeho horní levé části. Všeruby se staly na konci 2. světové války dějištěm jedné velmi významné události. Ale o tom příště.

Pomník B.Němcové **Foto: B. Balcar**

Vzpomínka na pašeráky

Nyní budeme pokračovat po silnici směrem na osadu Neueigen, vedoucí dále do Eschelkamu. Odbočíme-li kousek za státní hranicí doprava, po 200m nás silnice dovede k malé skupince stromů, pod nimiž stojí zajímavá žulová skulptura, představující mužskou postavu vedoucí za sebou kravku. Je to připomínka jedné z nejběžnějších činností, které se od nepaměti na česko-bavorském pomezí jeho obyvatelé věnovali – pašování dobytka z Čech do Německa.

Překrásná přírodní rezervace

Silnice nás dále zavede překrásným koutem přírody podél hranice, na jejíž české straně se nachází osada Maxov, až k Dračímu jezeru. Protože jsme ale v Bavorsku, tedy oficielně ve svobodném státě Spolkové republiky Německo, používáme i jeho domácí název „Drachensee“, který není odvozen od ničeho jiného, než od slavného draka a slavnosti „Drachenstich“, odehrávajících se každoročně v srpnu v Brodě nad Lesy, tedy opět německy ve Furth im Walde. Jezero vzniklo jako retenční, ochranné zařízení proti možným povodním hrozícím tomuto pohraničnímu městu. Nikdo původně nečekal, že si ho oblíbí hejna nejrůznějších ptačích druhů a že se z něho stane uznávaná ptačí rezervace. Na několika místech proto byla zřízena stanoviště obehnaná směrem k vodní hladině dřevěnou stěnou s průzory pro jejich pozorování. Tabulky s vyobrazením jednotlivých ptačích druhů, které zde našly svůj domov, spolu s německými i českými popisy poskytují dokonalé informace. Kolem celého jezera vede cyklostezka resp. stezka pro pěší, severní část jezera je přístupná pro vodní rekreaci. Nejkrásnější výhled na jezero poskytuje dřevěná rozhledna, k níž lze ze silnice vedoucí do Eschelkamu snadno vyjet autem. K jezeru lze samozřejmě dojet i z druhé strany, tj. od Eschelkamu.

Půldenní výlet k samotnému jezeru spojený se zastávkou ve Všerubech určitě přinese všem, kdo se pro něj rozhodnou, mnoho nových informací a zážitků.

redakce

Foto: B. Balcar, archiv: www.RB-Print.cz

Obrázek ABB4

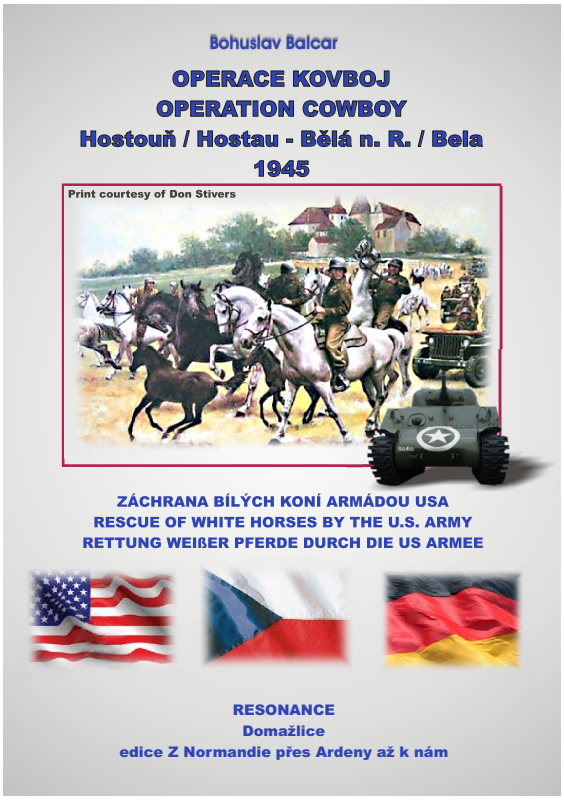

Obrázek ABB5

Obrázek ABB6

V.

Z normandie přes ardeny k němu blíž

Insider, solitér … manager, vydavatel … publicista a spisovatel … atletický reprezentant … Když jsme řekli fenomén Bohuslav Balcar, bránil se tomu. Když jsme napsali Fenomén Bohuslav Balcar, odepsal něco jako „máte svůj vlastní pohled, co já zmůžu?“

Nezmohl nic a je to tak nejlépe, neb neznáme přídomku pravdivějšího.

Zkrátka: potkali jsme se s nadobyčej silnou individualitou.

Letošního roku 2015 Balcar dokonce a bez nejmenší nadsázky zastínil četné správní orgány a spolky ve výkroji teritoria roztékajícího se z hřebenů Českého lesa a Šumavy do vnitrozemí, zastínil i v místech vzdálenějších, daleko za pomezím Chodska rozhozených. Tam všude Bohuslav Balcar podnikal za pracovního doprovodu životní družky paprskovité uvědomovací spanilé jízdy. A tak vedle Klenčí pod Čerchovem přívítal ho Aš, vedle Domažlic Nepomuk, Lnáře a Blatná, po Kdyni Klatovy, po Nýrsku Železná Ruda…

Zadržme však!

Říční čůrek našeho epilogu zadržme, a zdržme se na jeho břehu tu v Klenčí pod Čerchovem, tu v Domažlicích, a jak by nás k sobě netáhla Hostouň?!

Čtenáři předešlých stránek monografie ***Fenomén Bohuslav Balcar*** *vědí, případně alespoň tuší, že projekt Z Normandie přes Ardeny až k nám konstruoval Bohuslav Balcar po způsobu spisovatele profesionála (nejprve trasu procestoval), souběžně jako dokumentarista s ostruhami publicisty, a dílo korunoval Balcar historik (nejprve prostudoval v Čechách neznámé nebo jen málo známé prameny, samozřejmě jinojazyčné). Tudíž se není co divit, že i mnohým dříve narozeným posluchačům pamětníkům Balcarovy přednášky nedaly odejít ze sálů. Diskutérů přibývalo z přednášky na přednášku, až vytvořili mnohohlavý dav.*

Slíbili jsme si zdržet se v Klenčí pod Čerchovem, městysi, kterému Bohumil Balcar věnoval jednu ze čtrnácti publikací, jimiž svůj projekt zásadním způsobem provodil. A je to právě publikace Klenčí pod Čerchovem. Osvobození 1945, v níž se setkáváme s Balcarem prozaikem.

Autor nazval prózičku, která ovšem může být předobrazem románu, ***Podčerchovské obrazy****. Jak lépe navodit autentickou atmosféru geografického místa a konkrétního času, než výrazem uměleckým, city v nás aktivujícím?*

Podčerchovské obrazy jsou tři: ze srpna 1938 první, následuje obraz z dubna pětačtyřicátého a do třetice opět obraz srpnový, tentokrát roku 1948. Jinými slovy Klenečsko jednoho desetiletí.

U paty Čerchova se setkají dva muži v lesnických stejnokrojích. Stoupají po svahu Čerchova vzhůru. Hovoří německy. Hovoří politicky. Německý lesník je spolupracovníkem československé vojenské rozvědky, český je zpravodajec. Vyměnili si informace a rozešli se.

Také v obrazu druhém, letopočtem 1945 podepsaném mihne se německý lesník, s chromým předloktím coby památkou na první světový válečný běs: tentokrát naviguje americké vojáky. Kde paralyzovat odpor vojáků Wehrmachtu. Kudy do země svobodomyslných Chodů.

Německý lesník a český jakoby lesník, ten už bez převleku, jdou lesem a tmou tam, kde je hraniční kámen. Čas se dopočítal srpna osmačtyřicátého: Čech je zpravodajec z oddělení generálního štábu, poslední ze skupiny změnivší působiště v Praze za Londýn. Němec – vždy spolehlivý převaděč.

Otevřeme-li publikaci ***Domažlice. Osvobození 1945****, s obzvláštní pozorností přečteme z předmluvy ing. Bohuslava Balcara historika: „Každá knižní publikace přinášející informace o tom, že nás tehdy od nacismu pomáhala osvobodit také armáda s bílou hvězdou ve znaku, je i po létech důležitá a přínosná. Považuji za své poslání přispět k uchování vzpomínek na její vojáky i v této své publikaci. Přiblížit nejenom jejich roli při osvobozování konkrétních míst, ale seznámit čtenáře i s historií jejich bojové cesty až k nám a napomoci jim tak vystoupit z anonymity po léta u nás obecně vžitého rčení „osvobodili nás Amerikáni“ – ukázat, že to byli konkrétní lidé, s konkrétními osudy, kteří neváhali za naši svobodu velmi mnoho obětovat – i své životy!“*

Tento úvod Balcara historika nás nutí „vrátit se do Klenčí pod Čerchovem“, abychom v publikaci městysu určené pochopili etickou složku historikova myšlení. Její předností je historická objektivita na hony vzdálená úslužnosti jakékoliv době.

Bohumil Balcar:

„Závěrem je v zájmu korektnosti a historické reality třeba konstatovat, že osvobození na západě Československa v roce 1945 armádou USA proběhlo ve srovnání s boji na Slovensku a Moravě, kudy postupovala Rudá armáda, podstatně snadněji, jak je z předchozího líčení patrné. Bylo by ale chybou, která by se opakovala (už pokolikáté!) porovnávat neporovnatelné.

(...)

Zásluhy Rudé armády na konečné porážce nacismu a fašismu v Evropě jsou samozřejmě historickou skutečností. Zásluhy západních Spojenců byly často zamlčovány nebo zkreslovány. V žádném případě je není možné porovnávat pouze počtem mrtvých a zraněných! Stejně

závažný je v souvislosti s úvahami o míře zásluh západních Spojenců problém, dříve přinejmenším bagatelizovaný, šířky fronty a počtů nasazených jednotek Spojenců na západě Evropy a Rudé armády na východě, a s tím spojená otázka tzv. „otevření druhé fronty“ v Evropě. Invaze do Normandie bývala interpretována jako velmi opožděná pomoc Západu.

Pokud bychom zůstali pouze v Evropě, vyznělo by srovnání do války nasazených sil a jejich výkonu ve prospěch Sovětského svazu. Jenže v době, kdy čelil Sovětský svaz hitlerovské invazi, bojovali již západní Spojenci na jiných frontách! Od mohutné kampaně v severní Africe od Egypta až po Maroku, přes Sicílii a celou Itálii až po grandiózní válečná střetnutí válečná střetnutí s Japonskem v Tichomoří. Tam všude již tehdy existovala tzv. „druhá fronta“, na níž západní Spojenci odčerpávali síly Hitlerových armád a současně tím nedovolovali Japonsku napadnout Sovětský svaz. Vylodění v Normandii tak tedy vlastně bylo závěrečným vyvrcholením pomoci západních Spojenců jejich východnímu spojenci!“

Do Hostouně „přicházíme“ proti proudu času na stránkách publikace ***Operace Kovboj****, mající podtitul* ***Záchrana bílých koní armádou USA****. „Přicházíme“ do Hostouně právě pro ty koně.*

Náš čtenář má povědomí o tom, že o příběhu koní bílých lipicánů a jejich zachránců píšeme v kapitole ***Důsledností k textu širokého záběru****. Al na tomto místě nám nejde o statečnost vojáků, ani o fabulační um autora. Jde nám o city.*

Poučeni o tom, že zvíře, respektive kontakt s ním člověka polidšťuje, protože zušlechťuje, jsme plni představ o citových stavech a niterných pochodech důstojníků (včetně generála G. S. Pattona) a jim podřízených vojáků. Vesměs jsou to muži, jimž život po několik let koloruje krev a jichž společnici je smrt. Chlapi uvyklí zabíjet ve jménu přežití, muži bez podivení okoralí, až otrlí. A ti chlapíci stanou v hostouňském hřebčinci a jsou u vytržení: velebnost i bujnost, oko moudré i varující, figury jako z antických bájí vystřižené.

Ti muži je odvedou do bezpečí. Stovky zvířat ztělesňujících krásu, na kopytech slib…

Fotopříloha (2)

ABB1: *Bohuslav Balcar, jak ho nevídáme často.* ***AA2:*** *Dějin se doslova fyzicky dotýkal…* **AA3:** *Balcarův historicko-osvětový projekt značně zvýraznil obsah autorovy bibliografie.* **AA4:** *Pozvání – jedno z mnohých.* **ABB5:** *Balcarova cesta z Normandie až k nám vedla i kulturním centrem Šumavy.* **ABB6 – ABB8:** *Kdo by se nezamiloval… Domažlice – Smolov, Horšovský Týn, Pivoň. (Pohledy z ptačí perspektivy, 2014.)*

Obrázek ABB1

Obrázek AA2

Obrázek AA3

OSVOBOZENÍ 1945
US Army
z Normandie přes
Ardeny až k nám
DIA-VIDEO-SHOW
● KOMPLETNÍ INFORMACE O PRŮBĚHU OSVOBOZENÍ
● HISTORIE JEDNOTLIVÝCH DIVIZÍ
● DOSUD NEZNÁMÁ FAKTA
● ZCELA OJEDINĚLÁ AKCE S DESÍTKAM SNÍMKŮ + VIDEOKLIPY
● POŘADEM VÁS PROVEDE ING. B. BALCAR - AUTOR KNIH O VÁLCE A OKUPACI
Kino Šumava Klatovy
8. října 2013 od 19.00 hod.
Předprodej vstupenek v Infocentru ● Prodej v kině od 18.00 hod. ● Vstupné 100,- Kč
ZÁŠTITA AKCE : OHK KLATOVY
MEDIÁLNÍ PARTNER : ČASOPIS ROZHLED

Obrázek AA4

Obrázek ABB5

Obrázek ABB6

Obrázek ABB7

Obrázek ABB8

VI.

Fenomén netuctově, jinakostmi křtěný

„Bob“, člověk silné empatie

Z publicistické tvorby například…

O kamarádech ve sportovním nebi

Jako člen československé reprezentace jsem byl jednou nominován na mezinárodní maratón do Varšavy. Vedoucím naší výpravy byl ***Dr. Ivo Domanský,*** *kterého jsem doposud znal pouze neosobně, z bulletinu Maratón a z dalších tiskovin jako zapáleného propagátora, organizátora, statistika, moderátora + vykonavatele mnoha dalších funkcí kolem vytrvalostních běhů mimo dráhu. Tehdy ve Varšavě jsem ho poznal osobně a od té doby se datovalo naše dlouholeté přátelství. Jeho přehled o mnoha závodnících nejrůznějších generací, o jednotlivých závodech, o celém dění ve vytrvalostním sportu, byl obdivuhodný. Celou závodní sezónu každoročně trávil na cestách k různým závodům po celé naší české a moravské vlasti, na mnohé byl zván jako zasvěcený moderátor.*

Byl jsem velmi rád, že si při své zaneprázdněnosti našel v loňském roce čas k návštěvě 1. ročníku Grand Prix Chodska z Klenčí na Hrádek, který jsem jednou vymyslel, a s jehož uskutečněním jsem pak pořadateli v začátku pomohl. Ačkoliv naši pozvánku obdržel v době, kdy měl již program na celou sezónu pevně naplánovaný, řekl mi tehdy, že určitě přijede, aby tak napravil svoji neúčast na některém z ročníků „mého“ v pořadí prvního závodu, který jsem založil, Běhu osvobození Haltravy.

Naposledy jsem se se skromným a obětavým kamarádem Ivo Domanským osobně viděl při letošním půlmaratónu ve žhavém červencovém odpoledni ve Stromovce, kde mi jako moderátor dodával svými slovy povzbuzení na trati. Pak už jsme si vyměnili jenom několik e-mailů a já mu ještě stačil poslat s vepsaným věnováním svůj román, kterým se jako jedno z vláken spletených do pevného dějového lana táhne téma běžeckého sportu i se vzpomínkou na Emila Zátopka, s nímž jsme se oba osobně dobře znali. Bohužel, už si ho s největší pravděpodobností nestačil přečíst. Několik dní poté, kdy mi poděkoval za darování, jsem se dozvěděl o jeho odchodu.

Myslím, že nejvýstižnější a nejpovolanější slova k tomu už byla napsána na webu http://www.behej.com/clanek/9322-zemrel-ivo-domansky-dobra-duse-ceskeho-behu/5

Vy, kteří jste ho znali, jistě pochopíte, ti z vás, kteří jste jej nepoznali a někde se s jeho jménem někdy ještě setkáte, vězte, že se setkáváte se jménem člověka, který zasvětil běžeckému sportu celý svůj život!

Bob Balcar

24. listopad 2012

Ptali se, řekl jim…

Resonance rezonuje s regionem

Oč méně jsou, bohužel, známa regionální vydavatelství a jejich produkce, o to více pak vždy smekám, když se – většinou náhodně – mohu seznámit s jejich publikacemi a škálou jejich aktivit. Jsou podle mě doslova solí naší vydavatelské branže. Jedno z nich, Resonanci z Domažlic, vám dnes představím. Jedná se o rodinnou firmu. Její duší, zakladatelem, ředitelem i autorem (a mnohé další) je Bohuslav „Bob“ Balcar.

Domažlický rodák Bohuslav Balcar (* 1943) je absolventem studia ekonomiky zahraničního obchodu VŠE v Praze. Bývalý člen čs. maratónské reprezentace se před několika lety po zdravotních potížích opět vrátil k závodění a v roce 2011 ve své věkové kategorii vybojoval tituly Mistra ČR v běhu na 10 km a v půlmaratónu. Vedle toho, že v roce 2000 založil a vede nakladatelství, věnuje se publicistice a literatuře faktu zvláště se zaměřením na období 2. světové války, pracuje i jako tlumočník a překladatel z němčiny, angličtiny, francouzštiny a ruštiny a je členem profesní organizace Jednota tlumočníků a překladatelů.

Oba jeho synové, Daniel a Robert, jsou profesionálními fotografy; oba kromě fotoateliérů provozují vlastní grafická studia, mladší Robert je „dvorním“ fotografem české automobilové rally, starší Daniel propadl cestování, takže jeho expedice do dalekých zemí, jako např. na islandské sopky, za pyramidami nejenom egyptskými, ale i mexickými, do aljašských i arizonských a texaských národních parků, jsou bohatými fotografickými žněmi. Pravá „dožínková“ slavnost pak nastává při otevření jeho knihy nabité stovkami perfektních fotografií fauny, flóry i obyvatel z těch nejhlubších pralesů Papui včetně tzv. „stromových“ lidí. Jeho přímé telefonické vstupy z těch exotických míst do vysílání Českéhop rozhlasu Plzeň se už staly tradicí. V poslední době přibyla další aktivita – fotografie z bezpilotní helikoptéry, které m.j. obohatí publikační řadu brožur nakladatelství Resonance pod společným názvem „Osvobození 1945“, vydávaných pro potřeby různých míst v západních a jižních Čechách, která v roce 1945 osvobodila americká armáda.

Proč jste se rozhodl stát přímo vydavatelem a své práce a projekty nenabídl třeba jinému vydavateli?

Psát knihy jsem chtěl už dávno. Jenže chtěl jsem také cestovat a také sportovat. Ekonomiku zahraničního obchodu jsem začal studovat pod vlivem reportáží našich velkých cestovatelů Zikmunda a Hanzelky. A Emil Zátopek, kterého jsem osobně poznal a dokonce měl tu čest organizovat s ním besedy pro jeho zahraniční ctitele, byl mým největším sportovním vzorem. Proto jsem jim také ve svém románu „Prolog místo epilogu“, o němž bude ještě řeč níže, věnoval vzpomínku.

Vím, že zadat svá díla jinému vydavateli, by znamenalo ohromné ulehčení práce. Kdo knihy vydává, ví, co mám na mysli. Jenže to ulehčení práce bývá mnohdy zaplaceno rozčarováním, které autor zažije, když otevře své vytištěné dílo svěřené v dobré naději nějakému vydavateli. Zvláště u publikací literatury faktu, obsahujících většinou hodně dobových fotografií, velice záleží na jejich pečlivé úpravě a ohlídání až do poslední chvíle před spuštěním tiskařského stroje. I sebevýpravnější publikace velmi utrpí, pokud si vydavatel nedá záležet na jejich úpravě. Zažil jsem to „na vlastní kůži". Mnohdy si úprava jedné fotografie vyžádá až desítky minut práce. Mým přesvědčením je, že takovým způsobem může vydání knihy připravit jenom ten, jehož ona je vlastním „dítětem". Grafická studia mých synů pro to skýtají hlavní záruku.

Do provozu nakladatelství jste úspěšně zaangažoval celou rodinu včetně manželky…

Na tom jsem již vlastně odpověděl popisem toho, co dělají moji synové. Manželka je velmi nápomocna při organizační práci i konečné redakci textů, jeden čas dokonce propůjčila našemu nakladatelství své jméno, některé publikace jsme vydali pod hlavičkou studia mého mladšího syna, takže jako jméno vydavatele na nich lze spatřit název „RB Print".

Zaměřujete se především na literaturu faktu a zvláště na své oblíbené téma období 2. světové války. Kolik titulů publikací na toto téma již ve vašem rodinném nakladatelství vyšlo a které z nich byly nejúspěšnější?

Měl bych asi nejprve vysvětlit, jaké edice vlastně máme. Moje práce tlumočníka a překladatele se samozřejmě nemohla neprojevit na produkci našeho nakladatelství. Český cestovní ruch hodně potřeboval odborný slovník, který by „mapoval" cestovní ruch v celé jeho šíři, takže dnes je na trhu „Odborný konverzační slovník cestovního ruchu" v česko–německé a česko–anglické verzi. Má řadu doporučení od odborných časopisů, učí se podle něho dokonce i na některých odborných středních a vysokých školách.

„Vlajkovou lodí" naší slovníkové edice „Kontakty" je čtyřjazyčný slovník „Evropská agenda", který v 50 tematických kapitolách přináší k českým pojmům jejich ekvivalenty ve třech hlavních jazycích používaných v Evropské unii, t.j. angličtině, němčině a francouzštině – od politiky a ekonomie přes právní záležitosti, obchod, ochranu životního prostředí, ochranu spotřebitele až ke kultuře, sportu, náboženství. Prostě tak, aby byl praktickým pomocníkem pro všechny, kdo mají potřebu se připravit na komunikaci s příslušníky EU neznajícími český jazyk. S potěšením konstatuji, že slovník také vyšel i v jedné ze zemí, které se po České republice také připojily k EU a že v dalších dvou, které si do budoucna takové cíle kladou, o jeho vydání nyní jednáme.

Představme si tedy nyní blíže vaše sborníky – nově podle správné terminologie kolektivní monografie – ve vaší edici Paměť/Memory.

Přesněji řečeno, do této edice patří i dílo jednoho jediného autora. Prvními dvěma knížkami, které jsme věnovali období 2. sv. války, je totiž reedice dvou titulů ve své době velmi známého chodského spisovatele Jana Vrby, autora mnoha děl z přírody, ale také z chodské historie. Své vzpomínky na zábor Chodska Hitlerem a posléze na osvobození americkou armádou uložil do

*knih **„Chodský černý týden“** a **„Chodský bílý týden“**, které vyšly v roce 1947. Za rok poté už vyjít nesměly, my jsme je znovu vydali v roce 2000.*

K tomu se váže zajímavá událost. Na konci 70. let mne požádal náš soused o překlad dopisu, který obdržel z USA. Z něho jsem se dozvěděl, že ho přijede navštívit jeho vzdálený bratranec, po rodičích rodilý Čech, ale narozený již ve Státech, bývalý příslušník štábu 2. pěší divize, nazývané „Indianhead“, jejíž příslušníci nosili jako identifikaci rukávovou nášivku s hlavou Indiána. Požádal jsem, zda bych se mohl s plukovníkem v.v. Mattem Konopem také pozdravit. Byl to nezapomenutelný večer a on se mi podepsal na fotografii v původním vydání Vrbovy knihy, kde je nesen na ramenou jásajících obyvatel Domažlic jako první americký voják, který vstoupil do jejich města již den před vstupem své divize, a to s posláním přesvědčit německou posádku, aby město vydala bez boje, což se stalo!

Když jsme v reedici knihu „Chodský bílý týden“ vydali, samozřejmě tam nechyběl ani tento obrázek s podpisem plukovníka Konopa. To už jsme věděli, jakými hrdinskými činy se vyznamenal, hlavně v bitvě v Ardenách. A letos, při oslavách osvobození přijel do Domažlic jeden z jeho vnuků, který představil tady a v Plzni svoji „one man show“, věnovanou svému dědovi. Jezdí s tímto programem již delší dobu po Spojených státech a všude sklízí zasloužený úspěch, zvláště tam, kde jsou komunity českých rodáků. Jednou z nich je např. americké městečko Protivín! Na promítacím plátně se střídají fotografie z života jeho děda, svůj anglicky velmi emotivně prezentovaný (a pro auditorium díky českému textu promítanému vedle obrázků srozumitelný) projev s naším vydáním „Chodského bílého týdne“ v ruce, otevřeným na stránce s podepsanou fotografií, končí slovy: „Kruh se uzavírá“. O naší knize se jednou někde dozvěděl a dalo mu hodně práce ji při jedné ze svých návštěv v Česku v jednom knihkupectví objevit (naše reedice je již prakticky rozebraná). Když jsme se po představení sešli při kávě, oslovil jsem ho a zeptal se, co řekne na to, co mu ukážu. Po spatření autentického podpisu svého děda v původním vydání knihy a také pasáže z mého románu „Prolog místo epilogu“, v němž se jeho postava také objevuje, dojetím drahnou dobu nepromluvil. Pak jenom pronesl: „A teď se uzavírá druhý, ještě významnější kruh!“ Od té doby, jak nedávno ve svém e-mailu zdůraznil, není naše malé nakladatelství v českých komunitách USA neznámým pojmem.

*Se sborníkem **„Hvězdy a pruhy nad Chodskem“** jsme si vytkli cíl zpřehlednit informace o tom, jak vlastně osvobození nemalé části českého území, kterým region Domažlicka je, v květnu 1945 probíhalo. Domažlicko totiž není jenom Chodsko, ale představuje vlastně plochu dvou bývalých okresů Horšovský Týn a Domažlice, část tohoto území byla osídlena sudetoněmeckým obyvatelstvem, zasahuje i do směru na Plzeň (v Holýšově byla pobočka nechvalně známého koncentračního tábora Flossenbürg). Kniha už je také rozebrána.*

A i v tomto případě mám úžasný zážitek. Když jsem hledal vhodné fotografie, oslovil jsem i skupiny válečných veteránů a jejich potomků v USA. Od syna jednoho z amerických vojáků jsem obdržel unikátní fotografie z bitvy v Ardenách, ale i z osvobozování Domažlicka a Plzeňska. Na jedné je vyfotografovaný jeho otec, řidič 741. tankového praporu, součásti 2. pěší divize, s malým devítiletým hochem, kterého si tady u nás velmi oblíbil. Měl sebou ve válce fotoaparát a fotografoval od vylodění v Normandii až sem k nám, do Domažlic a do Plzně.

Krátce po vydání knihy mi při tréninku v lese zazvonil mobilní telefon a starší mužský hlas se mne zeptal, zda jsem to já, autor knihy. Když jsem kladně odpověděl, sdělil mi, že volá z jednoho městečka mezi Domažlicemi a Plzní a že si předešlého dne naši knihu vypůjčil v místní knihovně. Ten devítiletý kluk je on osobně!

To místo, kde jsem se právě nacházel, je nedaleko železničního strážního domku, kam si američtí vojáci ze svého tábora u Domažlic chodili prát prádlo. A tam se ten kluk, syn traťového hlídače, s nimi skamarádil! Pánovi je dnes hodně přes 70 let, je ale pořád velmi aktivní, má vnuka, který umí anglicky, takže jsem rodiny na dálku „propojil". Se synem toho řidiče, který již bohužel nežije, jsem v pravidelném e-mailovém spojení, stali se z nás důvěrní přátelé, poslal jsem mu samozřejmě i fotografie toho strážního domku, který stále existuje. A na oplátku za černobílé fotografie, které jeho táta pořídil na domažlickém náměstí, jsem mu poslal pěkné barevné snímky pořízené ze stejného místa, s panoramatem domažlické věže a krás-né neorenesanční radnice. Za dvě hodiny přišel e-mail se slovy "Jsem šokován! Nedovedu si představit, že by u nás v Americe takovéto historické panorama mohlo přečkat v nezměněné podobě více než 60 let! Místo toho by tam už určitě byly betonové krabice!"

Náš třídílný sborník ***„Chodsko ve stínu hákového kříže"*** *je věnován obětem nacistické okupace, ale také protinacistickému odboji. Jak tomu na domácí frontě, tak tomu, kterého se občané Domažlicka účastnili jako vojáci na zahraničních frontách 2. sv. války. Na nikoho z nich se nesmí zapomenout, a my jsme se pokusili alespoň trochu napravit to, co dlouho chybělo – postavit jim alespoň malý pomníček, alespoň literární. Také tyto knihy jsou již rozebrány. Snad se někdy podaří připravit jejich druhé vydání. Zatím ale před sebou máme ještě hodně nových úkolů.*

Tam, kde to je možné, se snažíme udržet vzpomínky na oběti i jinak. Podařilo se nám, hlavně díky technologii, kterou vymyslel jeden z mých synů pro výrobu doslova nezničitelných keramických fotografií, zrestaurovat pomníček příslušníka Stráže obrany státu, jehož při službě ve dvojčlenné hlídce na hranici na podzim 1938 zavraždili henleinovci během jejich protistátního puče. Zrestaurovaný pomníček jsme slavnostně odhalili za účasti veřejnosti z obou stranic hranice. Stojí pouhých 250 m od ní.

Náhoda (jako už mnohokrát) opět sehrála svoji roli! Ačkoliv pocházel zavražděný příslušník SOS z dalekého Jablunkova, přišel si pro smrt ve službě vlasti až k nám. O této historii jsem něco napsal na internetu. Přihlásili se nám jeho příbuzní z Prahy, našli v pozůstalosti příbuzenstva v Jablunkově jeho fotografii, a tak se podařilo připravit novou destičku, aby mohla být do pomníčku nově vsazena. Při jeho odhalování se přihlásil jeden z obyvatel nedaleké bavorské vsi, který zakrátko přinesl do ateliéru mého syna fotografie svého otce, jenž byl se zavražděným během jejich vojenské základní služby v jedné jednotce na tehdejší Podkarpatské Rusi, součásti předválečného Československa.

Naše aktivita kolem pomníčku měla i další ohlas – Ministerstvo obrany ČR padlého příslušníka Stráže obrany státu vyznamenalo in memoriam Křížem obrany státu. V těsné blízkosti pomníčku, který se dnes nachází ve vzrostlém lese, vede trasa přeshraničního mezinárodního Panevropského půlmaratónu z Bavorska do Poběžovic. Podařilo se mi tento závod před 6 léty založit. Spatřuji v něm úžasnou symboliku. Němečtí obyvatelé odnaproti

k pomníčku vyrobili ukazatele, přímo u cesty postavili pamětní kříž, k němuž nosí květiny. Trasa závodu vede od nich před bránu poběžovického zámku, kde těsně po 1. světové válce vznikla Panevropská unie – první novodobý pokus o sjednocení Evropy! To vše je inspirace k tomu, aby se člověk bádání o naší stále ne tak moc vzdálené historii věnoval a snažil se informace o ní svými silami pro příští generace v tištěné podobě uchovat.

Bádání o historii týkající se 2. sv. války samozřejmě pokračuje. Rozšířili jsme je na celé území západních, jihozápadních a jižních Čech. Vytvořili jsme celý projekt, nazvaný stejně jako nový sborník, který do 70. výročí konce války a osvobození této části Čech armádou USA vydáme, ***„Z Normandie přes Ardeny až k nám“****. Bude v ní popsána historie bojové cesty všech jednotek US Army, které v roce 1945 v první vlně osvobodily část Československa, a bude mít velmi bohatou obrazovou přílohu.*

Těch jednotek bylo 12, takže to je počet přesně odpovídající počtu listů v našem víceletém nástěnném kalendáři, který tyto jednotky představí. Zájemci jej nebudou muset za rok odložit. On totiž bude místo sobot a nedělí mít různými barvami označené dny, představující významné události na západní frontě, východní frontě a ve vojenskopolitické oblasti. Na posledním listě bude jejich přehledný seznam. Kalendář tedy bude mít vysokou informační hodnotu a přinese samozřejmě i velice zajímavé fotografie.

V rámci našeho projektu jsme již připravili a vydali pro potřeby měst a obcí 4 brožované publikace o jejich osvobození v roce 1945. Na světě jsou tedy již publikace pro Holýšov, Klatovy, Blatnou (kde v květnu 1945 probíhala demarkační linie). Publikace pro města Hostouň a Bělá nad Radbuzou přináší doposud neznámé informace o akci nazvané "Operace kovboj", v níž jednotka 2. US jízdní (mechanizované) průzkumné skupiny na konci dubna 1945 provedla výpad přes frontovou linii do německého týlu, aby zde v Hostouni obsadila a až do 8. května držela vojenský hřebčín, v němž nacisté ukryli nejcennější koně ze stáda bílých „lipicánů“, pocházejících z vídeňské tzv. Španělské jezdecké školy, součásti dnešního světového kulturního dědictví. O této události, bohužel u nás na rozdíl od okolního světa, doposud málo známé, byl v Hollywoody dokonce natočen velkofilm.

Jednotka má svoji současnou následovnici na nedaleké základně v Bavorsku a naše nakladatelství si letos připsalo další úspěch, když se nám podařilo připravit zkušební, 0. ročník štafetového běhu, jeden z mých sportovních nápadů a snů, se startem z bavorské obce Eslarn, odkud tehdy jednotka US Army vyrazila, do cíle v Hostouni. Díky výborné spolupráci se starosty Hostouně a Bělé n. R. se tak povedlo zdařile absolvovat generálku na příští, jubilejní 70. výročí. Oslovili jsme všechna místa, kde jednotka na českém i německém území na konci války bojovala – od Aše přes bavorské pohraničí, Klatovy až po Žinkovy, kde svoji bojovou cestu zakončila. Všude se náš nápad setkal s velkým pochopením, samozřejmě nesměla chybět ani štafeta nástupnické jednotky US Army z jejich německé základny, která se honosí muzeem pluk. Charlese Reeda, ve válce velitele této jednotky, a tedy i velitele „Operace kovboj“.

Dalšími místy, pro něž podrobné zmapování událostí na konci války je v podobě brožovaných publikací již před dokončením, jsou Lnáře (také situované na tehdejší demarkační linii),

Nýrsko, Železná Ruda a Klenčí p. Čerch. Plánujeme samozřejmě dále, takže v edičním plánu jsou zcela určitě mé rodné Domažlice, Kdyně atd.

Paralelně s těmito brožovanými publikacemi také vydáváme pamětní pohlednice z těchto míst, připomínající jejich osvobození a jednotky, které se na něm podílely.

Doprovodným programem knižní části našeho projektu je opět pod stejným názvem, tedy „Z Normandie přes Ardeny až k nám" připravená a již na více místech velmi úspěšně absolvovaná ***„Foto-video-show"*** *, spočívající v promítání více než 400 původních i novodobých fotografií, informujících, stejně jako připravovaná kniha i kalendář o historii a bojové cestě všech jednotek US Army, které v roce 1945 v první vlně osvobodily třetinu území dnešní České republiky. V mnoha případech se jedná o fotografie doposud nikde nepublikované. Ty ze současnosti jsou většinou naše vlastní, pořízené při našich „válečných expedicích", které s malou skupinkou mých přátel podnikáme do míst významných z hlediska historie, jíž se náš projekt zabývá (např. do Normandie, do Arden, na Rýn včetně Remagenu, ale i třeba do Dachau, Norimberka atd). To všechno, pěkně přehledně uspořádané, se chystáme uložit pod „jednu střechu" – na počátku příštího roku bude vše k dohledání na našich stránkách www.normandie-ardeny-cz.cz*

Chtěl bych k celému projektu, zabývajícímu se historií osvobození americkou armádou ještě dodat, že se u nás nejedná o žádnou „módní" záležitost, která je stále ještě velmi vyhledávaným tématem. Už v roce 1974 se mi podařilo založit závod procházející po hřebeni Haltravy, chodské části Českého lesa, kudy k nám pronikly první jednotky US Army. A uskutečnili jsme celkem 35 ročníků tohoto závodu velmi těžkým horským terénem jako vzpomínku na ty vojáky, kteří zde na konci války bojovali a také umírali! Nikdo ze „soudruhů" si tehdy neuvědomil, na koho tím vzpomínáme a koho oslavujeme. Teprve po roce 1989 jsme ale k názvu závodu mohli připojit dovětek „Thank you, boys!"

Dnes, kdy je možnost přístupu k informacím zcela diametrálně odlišná od tehdejších možností, kdy ale na druhé straně je stále méně pamětníků a stále méně šancí nacházet ještě neobjevené vzpomínky a artefakty, chceme už napořád do budoucnosti tu situaci ozna-čovanou ponejvíce slovy „osvobodili nás Amerikáni", doplnit, že to byli lidé jako my, že se k nám, kde už nemuseli příliš bojovat a zaslouženě užívali krásné pocity z uvítání, probojovali peklem bitev ve Francii, v Belgii a v Německu, odkud si odnášeli zranění a umírali, že to byli udatní vojáci, že jejich jednotky nesly hrdě své názvy a že si zaslouží, aby se o nich vědělo daleko více než jenom to, že to byli „Amerikáni"!

Zcela jednoznačně do kontextu našeho projektu tak zapadají slova paní starostky obce Lnáře, Stanislavy Maškové, která velmi uvítala náš návrh připravit publikaci o osvobození jejich obce a předložila jej ke schválení obecnímu zastupitelstvu: „Dámy a pánové, milí sousedé, není už na co čekat! Chceme-li tuto historii naší obce uchovat pro ty další, kdo přijdou po nás, je nejvyšší čas!"

Pustil jste se ale odvážně i do beletrie. Román *Prolog místo epilogu* se klene od bitvy americké armády v Ardenách až do doby po sametové revoluci. Obě spojuje hlavní

hrdina Bedřich Čech. Proč jste se rozhodl vykročit ze svého dosavadního profilu autora literatury faktu?

Téma svého románu jsem nosil v hlavě hodně dlouho. Inspirací jsem měl více. Jednou z hlavních byla skutečnost, že v americké armádě skutečně existovaly jednotky jazykově dobře vybavených, nadaných lidí, kteří v nich plnili úkol vyslýchat zajatce, pátrat po válečných zločincích mnohdy se skrývajících v uniformě prostých vojáků, studovat ukořistěné dokumenty a hledat v nich významné informace. Takovým způsobem se např. podařilo objevit v ruinách historického jádra Norimberku podzemní prostory, v nichž Hitler s Himmle-rem ukrývali z Vídně sem odvezené korunovační klenoty a další relikvie Svaté říše římské, které svého času užíval i český král a římský císař Karel IV. Bedřich Čech se po svém dobrodružném úniku z protektorátní Prahy do Anglie stal příslušníkem takové jednotky.

Děj románu se klene odtud až do naší současnosti a odehrává se na řadě míst v Evropě. Je v něm mnoho autobiografických prvků a je jakousi kronikou života naplněnou stále novými akčními situacemi. Matně si vzpomínám, jak mi starší děti nosily čokoládu od „amerikánů“, kteří měli svůj tábor na hřišti ve vsi, kde jsem s rodiči žil. Odsun sudetských Němců z pohraničí mi také utkvěl trochu v paměti. Dnes místy, kde stávaly jejich osady, i místy, kudy na české území vstupovala US Army, kudy ale také po roce 1948 odcházeli lidé „přes kopečky“ na Západ, absolvuji své běžecké tréninky. Tady se také odehrávají některé události mého románu. Ačkoliv některé na první pohled náhodné situace v románu nastávají třeba daleko od Bedřichovy vlasti, vždy to nějak úzce souvisí s tím, co nakonec nastává zde v Čechách, kam se po listopadu 1989 vrací. A ani zde není až do závěru románu nouze o akční situace. Jejich vyvrcholení ve forsythovském stylu je tedy logické.

Rád přiznávám, že jsem svůj román koncipoval ve stylu svého nejoblíbenějšího spisovatele – Fredericka Forsytha. Jsem přesvědčen, že situace, které v životě nastávají, i když se zdají být zcela náhodné, se řídí jakousi „zákonitostí náhod“. Vznik takové na první pohled „náhody“ většinou má nějaký logický důvod a samozřejmě i pokračování a důsledek. Zřetězení nebo propletení několika takových na první pohled „náhod“ s sebou přináší úžasný děj. Moc si vážím ohlasů, které mi čtenáři románu poslali. Jeden z nich, od pána, jenž je psychologem, považuji za nejvýstižnější: „Přečetl jsem vaši knihu jedním dechem tak, jak jsem jako kluk čítával foglarovky.“

Psal jsem román několik let, práce na něm mne velmi obohatila, při promýšlení situací jsem doslova žil ještě jeden, paralelní, život a jsem osudu nesmírně vděčný za to, že mi umožnil knihu napsat.

Ve stejném stylu nyní chystám druhý román. Na rozdíl od vzácných císařských relikvií z Vídně se další vzácný historický poklad – Jantarovou komoru, odvezenou Němci z ruského Petrodvorce – až doposud objevit nepodařilo. Některé údaje naznačují, že mohla v samém závěru války být ukryta na českém území. Takže téma románu prozrazuje už jeho název: „Jantarové pokušení“.

Jaký je váš názor na současnou atmosféru a poměry na českém knižním trhu? Jaké zde mají místo regionální vydavatelství?

Jsem přesvědčen, že regionální vydavatelství svůj význam mají, neztrácejí jej, naopak, jejich význam může ještě narůstat. Z organizování cestovního ruchu, kdy jsem se hodně zaměřoval na propagaci zahraničních návštěvníků u nás, mám zkušenost, že drtivá většina regionů, koncipovaných již dříve pro potřeby propagace cestovního ruchu, má svá specifika, kterými jsou schopny oslovit velmi široké spektrum veřejnosti, a to daleko za svými regionálními hranicemi. Oslovit, znamená přinést dostatek zajímavých, poučných, „čtivých" informací, jimiž zaujmou. To je šance pro regionální vydavatelství na českém knižním trhu – samozřejmě, bez cíleného marketingu, který se musí prosadit v záplavě titulů ze všech možných žánrů, to ale nejde! Myslím, že jsem tím odpověděl na obě části Vašeho dotazu.

Neuvažujete při své agilnosti, že byste se také pustil do organizace celostátního veletrhu regionálních vydavatelů? Pokusy z minulých let, pokud vím, vzaly většinou za své a v současnosti se v Česku nic podobného s výjimkou táborského Tabooku či pražského Knihexu nekoná. Ale to jsou akce spíše jen malého rozsahu…

Kéž bychom měli – myslím tím svůj „kapesní" tým spolupracovníků – dostatek času, abychom mohli tuto myšlenku, která se už kolem nás před jistou dobou „mihla", hlouběji rozvíjet. Jsem ale přesvědčen, že západní Čechy, resp. Plzeňský kraj (upřesněno dnešní „organizační" terminologií), by si něco takového mohl dovolit a „dopřát". Jeho metropole, ozdobená titulem „Evropského hlavního města kultury 2015", na to potenciál určitě má. Třeba se po této Vaší otázce někdo z „relevantních" osob tím začne zabývat. Já se po Vaší otázce teď určitě začnu více rozhlížet a poptávat, co by se v tom dalo dělat.

Jaroslav Císař

Literární noviny, 31. října 2014

Rozhovor na prahu dalšího půlstoletí

Znají jej z jeho článků čtenáři našeho listu, znají jej čtenáři literatury faktu, mapující hlavně okupací Chodska a jeho osvobozením v roce 1945, sportovní veřejnost jej zná jako běžce na vytrvalostních tratích. Jeho dva syny zná široká veřejnost jako profesionální fotografy a provozovatele grafických studií. Naše redakce si nechce nechat ujít příležitost trochu jej „vyzpovídat" při příležitosti 50 letého výročí, kdy začal závodně běhat. Je domažlickým rodákem a svému rodnému městu zůstal věrný, vždy se do něho vracel, i když ho život zavedl leckams daleko do světa. Díky svým zkušenostem, které ve světě posbíral, díky celoživotnímu sportování i díky jazykovému vzdělání, pomáhajícímu mu čerpat mnoho vědomostí z cizojazyčných pramenů, se nyní vydává na další novou cestu – jako autor svého prvního románu, který právě vychází a jehož autogramiáda proběhne v tomto týdnu. Takto chceme našim čtenářům představit sportovce, překladatele a tlumočníka, spisovatele Bohuslava Balcara.

Skutečně je to již 50 let, kdy jste se postavil na start svého prvního běžeckého závodu?

Ano, když nepočítám nějaké ty „povinné" běhy v rámci tělesné výchovy ve škole, a také mezi kamarády na vesnici, kde jsem vyrůstal. Bylo to v Pivoni a tam jsme „závodili" pořád. V létě na loukách při pastvě dobytka, v zimě na lyžích. Otec mi vyrobil první lyže, když mi byly tři roky. Když pro velké závěje (tehdy byl sníh opravdu každou zimu) nepřijel autobus, mazal jsem „po svých" do Poběžovic do školy anebo později na vlak, abych dojel do školy v Horšovském Týně. Tam jsem maturoval.

Se spolužákem z jedné školní lavice jsem pak hned po maturitě narukoval k Pohraniční stráži. Mně bylo 16 a půl, jemu 17 let. Chtěli jsem být vojáky. Mým druhým přáním bylo cestování a to zvítězilo. „Odkroutil" jsem si poctivě 2 roky a pak začal studovat obor zahraničního obchodu na VŠE v Praze. Mým vzorem byli cestovatelé Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund. Učil jsem se cizí jazyky a začínal závodně běhat. V běhu byl vždy mým vzorem Emil Zátopek, kterého jsem měl tu čest poznat i osobně při besedách s ním, jež jsem organizoval pro sportovní přátele ze zahraničí.

Na vojnu vzpomínám rád. Byl jsem prý nejmladší voják Pohraniční stráže v celém Československu, nejmladší absolvent poddůstojnické školy, ale ta „zabíračka" mě neodrazovala. Naopak! Ta mne přivedla na závodní dráhu. Než jsem šel v roce 1962 z vojny, stačil jsem ještě vyhrát dva tituly mistra Pohraniční stráže ČSSR na 800 m a 1500 m. Shodou okolností na stadionu v Domažlicích, který se pro mne pak stal na dlouhá léta mým domovským sportovním „svatostánkem".

Za padesát let se zajisté nějaké další sportovní úspěchy podařilo posbírat.

Vyrůstal jsem ve velmi skromných podmínkách, skromné bylo sportovní vybavení, nebyl jsem nikdy profesionálním sportovcem, který by nemusel pracovat. O to více si svých skromných úspěchů cením. Mým prvním větším sportovním úspěchem byl titul mistra Československa v silničním závodě družstev na 10 km v Běchovicích v roce 1969, kterého jsem dosáhl se svými dvěma oddílovými kolegy. Když jsem definitivně přešel k vytrvaleckým závodům na silnici,

obsadil jsem v roce 1975 2. místo v celoroční soutěži Maratónec ČR a 5. Místo v celé ČSSR. Tři roky jsem byl členem čs. reprezentačního maratónského týmu. Svůj „nejdrsnější" zážitek z té doby mám ze závodu na 30 km v Moskvě, kde se běželo v 35stupňovém vedru. Mě ale takové extrémy nedělaly problémy. Při mezinárodním maratónu v Košicích se naopak jednou běželo v ledové krupici, která se na celé trati střídala s lijákem.

Zprávy z tisku dokazují, že jste svůj sport neopustil, že běháte dále.

Jednou musí každý sportovec sám sobě říci, že na té nejvyšší úrovni už to dále nepůjde. Někdo to nese dost těžce. Já jsem měl vždy jasno v tom, že chci sportovat stále. Věděl jsem, že už to nebude s takovými mezičasy ani výslednými časy, s nimiž bych ještě ani dnes neběžel pouze někde v pelotonu, že to ale není to nejdůležitější. Začínal jsem v době, kdy zářil Abebe Bikila, kdy ale ostatní Afrika teprve čekala na to, až tam přijdou hledači talentů, využijí přirozeného běžeckého potenciálu afrických běžců, aby ti potom na vytrvaleckých tratích „smetli" celý ostatní svět. Kdyby jediným motivem k vytrvalostnímu běhu měl být pouze výsledný čas nebo 1. až 3. místo na „bedně", neběhal by dnes s africkými běžci asi nikdo jiný!

Já spatřuji kouzlo vytrvalostního běhu v něčem jiném, co člověka neopouští s tím, jak mu přibývají léta. Bylo období, kdy jsem se musel těžce rvát se zdravotní nepřízní. Kromě občasných, u běžců obvyklých problémů s nohami, jako zánět achilovky, namožené svalstvo a ty další běžecké „radosti", které se většinou dají dobře vyléčit, mne bohužel zasáhly dvě rány, z nichž jsem se zpět ke sportu dostával dost těžce. V prvním případě to byl útok psychopatické řidičky osobního auta na mne a našeho psíka, s nímž jsem běžel trénink. Psík útok zpozoroval dříve než já a vlastně obětoval svůj život, aby můj zachránil. Dlouho jsem měl rozbité koleno a dnes to stále pociťuji.

V druhém případě jsem se stal jednou z obětí jedovatých výparů z chemických měřičů spotřeby tepla, umístěných na radiátorech v bytech a ve společných prostorách domů. Než se přišlo na to, že výpary obsahují lidskému zdraví škodlivé látky, chronicky onemocnělo mé dýchací ústrojí. Byly doby, kde jsem nemohl uběhnout ani 1000 m. Pak jsem na radu lékařů začal speciální terapii a pomalu se začal vracet – opět „skákat přes kaluže". Následky ale pociťuji dodnes. Hlavně v topném období, kdy se v domě škodlivé látky odpařují nejvíce. Jsem rád, že se mi i s tímto handicapem letos podařilo dvakrát vybojovat ve své věkové kategorii titul mistra ČR v silničním běhu na 10 km a v půlmaratónu. Vyžaduje to ale mnohem větší nasazení, mnohem větší dřinu a dost zklamání, když po tvrdé přípravě místo dobrého výsledku přijde nový katar dýchacích cest, trénink se musí přerušit a pak začínat znovu. V takovém případě musíte čelit i psychickému stressu.

Už jsme se zmínili o Vašem prvním beletristickém díle. Jak se do něho promítá Váš sportovní život?

On se do románu nepromítá jen můj život sportovní. Sport se románem prolíná od počátku do konce. Je tam vzpomínka na Emila Zátopka, vzpomínka na kouzelná místa našeho kraje, lyžování na svazích Dolomit. Je tam ale i zkušenost z tlumočení, zkušenost s rasismem. Hlavní je ale zkušenost z dětství ze sudetoněmeckého pohraničí na Domažlicku, ze studia dějin okupace a 2. světové války, nacismu. Jeho obrozování v naší současnosti nevěští nic dobrého.

A jak už dobře víme, v české kotlině se stává možným i to, co nedávno ještě bylo považováno za nemožné! Můj román je politickým thrillerem, kladoucím si za cíl na to upozornit. Název tomu plně odpovídá – „Prolog místo epilogu.“

A co dál, v dalším půlstoletí Vašeho sportovního života?

Na záložku svého románu jsem uvedl, že sport mne obohatil o takové hodnoty, jaké nevlastní ani ti nejzámožnější tohoto světa. Ty si chci i nadále podržet, i když při tom bude určitě třeba stále více čelit zdravotním potížím. Chci také zůstat věrný svým carvingovým lyžím. Určitě chci dále psát o tom, co může oslovit mé spoluobčany. Vždyť jenom v našem okolí je ještě tolik neobjasněných událostí z nedávné minulosti! A současnost přináší stěží pochopitelné situace!

Jednou jsem založil Běh osvobození Haltravy jako vzpomínku na osvobození Chodska americkou armádou. 35 osobně organizovaných ročníků mi přinášelo velké uspokojení. Vymyslel jsem mezinárodní Panevropský půlmaratón z Bavorska do Poběžovic místy, kde v roce 1938 hájili příslušníci Stráže obrany státu republiku před nacistickými bojůvkami, kudy potom probíhala „železná opona“. Ani fakt, že čistou ideu závodu jeden z mých bývalých sportovních kolegů zneužil ke svému soukromému výdělečnému podniku mne nemůže odradit od toho, vyhledávat a organizovat podobné sportovní akce, které nějak mohou navázat na historii mého kraje. Ta byla také mojí motivací při vymýšlení závodu Grand Prix Chodska, jehož 1. Ročník se letos uskutečnil historickým Horním Chodskem z Klenčí na Hrádek. Jsem přesvědčen, že například štafetový běh na trase z bavorského Eslarn do Hostouně, kudy v rámci bojové akce „Operation Cowboy“ jela v květnu 1945 americká bojová skupina osvobodit válečné zajatce a zachránit vzácné bílé lipicánské koně, ukryté sem nacisty ze slavné vídeňské Španělské jezdecké školy, by mohl být jedním takovým cílem do toho dalšího půlstoletí, o němž se zmiňujete.

Děkuji za rozhovor.

(Pro týdeník Nové Domažlicko)

VII.

K závěrku úvod

Ve výkroji teritoria roztékajícího se z hřebenů Českého lesa a Šumavy do vnitrozemí, námi pro orientaci vymezeného nepravidelným mnohoúhelníkem Klenčí pod Čerchovem – Poběžovice – Hostouň – Mířkov – Staňkov – Koloveč – Kdyně – Všeruby - Česká Kubice – Babylon – Klenčí pod Čerchovem, není v moderních dějinách generace, která by nedala vyprofilovat osobnostem tak výrazným, že se staly v přirozeném regionálně sociálním vývoji uznávanými mluvčími kulturní sféry. Tak generace dvacátého století daly vyrůst takovým individualitám, jakými byli kupříkladu smíchovský rodák Josef Žuvníček (+ 1939), v Trhanově rozený Jakub Cvačka (+ 1970) a z Kolovče pocházející Rudolf Svačina (+ 1997). O druhém svátku vánočním roku 1943 k takovým přibyl Bohuslav Balcar, který s pomyslným štafetovým kolíkem přespurtoval plnohodnotným životem i do století jednadvacátého.

Napsali jsme *plnohodnotným životem*. Záměrně jsme tak povýšili konkrétno na veličinu a distancujeme se velmi rozhodně od názorů bagatelizujících život dějin lidského plemene a dějiny bytí lidského jednotlivce.

Měli jsme přece na mysli *v mnohovrstevnatosti* plnohodnotný život.

Měli jsme na mysli život Bohuslava Balcara.

Miroslav Vejlupek (Čerchovský)

Fenomén
Bohuslav Balcar

Přebal a grafická úprava Jiří Homolka

Foto archivy autora (AA)

a Bohuslava Balcara (ABB)

Vydalo nakladatelství Miroslav Vejlupek – Čerchovský

v Horažďovicích, v říjnu 2015

Technická redakce Jiří Homolka

První vydání. Formát PDF

71 stran. 11,5 MB

ISBN 978-80-902618-5-3

© Miroslav Vejlupek (Čerchovský)